

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2021 30 stp
Fakultet for landskap og samfunn

En deltagerorientert studie om hvordan ungdom har opplevd medvirkning gjennom UngHus- prosjektet og hvilken betydning det kan ha for helsen

May Linn Orkelbog
Folkehelsevitenskap

Forord

Jeg vil takke alle som har bidratt med informasjon, innspill og sin tid for at jeg skal ha klart å skrive denne oppgaven. Tusen takk til alle sammen!

Det har vært interessant å skrive masteroppgave og samle inn data i en tid preget av Covid-19 og restriksjoner som har gjort at alle har måtte tenke annerledes og ta hensyn en ikke har måtte tenke på før. Heldigvis har digitale løsninger åpnet opp for nye muligheter. Alt har ikke gått feilfritt, men jeg er i alle fall evig takknemlig til medforskerne, min veileder Heidi fra NMBU og Sara og Ingrid fra Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) som har vært til stor hjelp og dultet meg igjennom dette spennende og ikke minst viktige temaet. Sammen har vi jobbet for å produsere kunnskap om et tema jeg syns er utrolig viktig, og har hatt som mål å gi et lite innskudd i den faglige fellesbanken til.

Håper det har lyktes.

En stor takk går også til mine venner - eller kohort som man kanskje kaller det nå - uten morgenturene eller kveldsøktene med dere hadde våren ikke vært like fin.

Sammendrag

Bakgrunn: Ungdomsårene har en nøkkelposisjon for god helse og levekår resten av livet, og i et folkehelseperspektiv er ungdomsårene en avgjørende fase for å forebygge uheldige livsbaner (Bekken et al., 2018). For å oppnå god helse og levevaner er det avgjørende med arenaer som legger til rette og muliggjør det. UngHus-prosjektet til Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) og OsloMet er et eksempel på en innovasjon som skal samskape nye metoder og legge til rette for økt medvirkning blant ungdom. Det gjøres ved å involvere ungdom som medforskere for at de skal produsere kunnskap som de kan bruke for å utarbeide medvirkningsinnspill i etableringen og utviklingen av ungdomshus i sitt nærmiljø. Det er viktig med oppdatert kunnskap om betydningen av medvirkning av ungdom. Det kan bidra til økt kunnskap om verdien av å involvere ungdom i medvirkningsprosesser og videre hvordan det kan ha betydning for helse.

Hensikt: Hensikten med studien er å undersøke hvordan medforskere (ungdom) har opplevd og erfart medvirkning og deltagelse i UngHus-prosjektet, og videre belyse hvordan det kan ha hatt betydning for unges helse gjennom teori om opplevelse av sammenheng (OAS).

Metode: Studien har benyttet seg av en deltakerorientert tilnærming. Ved gjennomføringen av workshops har fire ungdommer bidratt som medforskere til å svare på oppgavens forskningsspørsmål (Coyne & Carter, 2018). I tillegg til å bidra med sine egne erfaringer og opplevelser har medforskerne intervjuet to ungdommer og to forskere fra AFI for å belyse forskningsspørsmålene. Det ble deretter gjennomført en tematisk innholdsanalyse etter beskrivelse fra Johannessen et al. (2018) sin fremgangsmåte.

Hovedfunn: Studiens funn viser at medforskerne som har deltatt i UngHus-prosjektet har opplevd medvirkningen som tidkrevende, men verdifullt. Studien viser også at medforskere har blitt tryggere på seg selv, og at de har fått utviklet ferdigheter, økt systemforståelse og fått mestringsopplevelser som bidrar til å styrke OAS. Dette er egenskaper de tar med seg og som kan brukes i andre sammenhenger i livet og ikke bare inn i den aktuelle medvirkningen av ungdomshuset. Bekjentskapene og nye venner som kom med deltagelsen, ble ansett som betydelige og en viktig grunn for å medvirke.

Nøkkelord: medvirkning, ungdom, nærmiljøutvikling, opplevelse av sammenheng (OAS), empowerment, og deltakerorientert tilnærming.

Abstract

Background: Adolescence holds a unique stage of human development and is an important time for laying the foundations of good health and preventing unfortunate life paths (Bekken et al., 2018). To achieve good health, it is nevertheless crucial that there exists an arena and space that makes that possible. UngHus is a project led by the Work Research Institute (AFI) and OsloMet and is an example of an innovation that seeks to increase participation and inclusion of young people. This is done by using participatory techniques by involving young people as co-researchers so that they can produce knowledge in which they then can use to meaningfully participate in the developments of youth-centers near them. Up-to-date knowledge about the importance of young people's participation is important, as it can contribute to increased knowledge about the value and benefits of involving young people in the participation processes and how that can be of importance for good health.

Purpose: The purpose of this study is to investigate how the youth as co-researchers have experienced participation in the UngHus-project, and further shed light on how it may have had an influence on young people through the theory of sense of coherence (SOC).

Method: The study has used a participatory approach by conducting workshops where young people have contributed as co-researchers to answer the thesis' research question (Coyne & Carter, 2018). The co-researchers have used their own experiences in addition to interviewing to other young people and two researchers from AFI. A thematic analysis was then carried out as described by Johannessen et al. (2018).

Main findings: The study finds that that the co-researchers who have participated in UngHus have experienced the participation as time-consuming, but valuable. The study also shows that the youth have become more confident in themselves, and that they have developed skills, increased understanding of how the system works and gained experiences that contribute to strengthening of their SOC. The youth gained personal qualities that they can bring with them in other areas in life that are not just relevant to the participation of the specific youth centre. Acquaintances and new friends that came with the participation were considered an important reason to participate.

Key words: participation, youth, community development, sense of coherence (SOC), empowerment, and participatory research.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	1
Abstract.....	2
Kapittel 1: Innledning.....	5
1.1 Hensikt og forskningsspørsmål.....	6
Kapittel 2: Bakgrunn.....	8
2.1 Ungdom og ungdomstiden.....	8
2.2 Helse, helsefremmende arbeid og betydningen av nærmiljø.....	9
2.2.1 Forståelsen av helse.....	9
2.2.2 Helsefremmende arbeid.....	10
2.2.3 Betydningen av gode nærmiljø og deltagelse i fritidsaktiviteter.....	11
2.3 Salutogenese og opplevelse av sammenheng.....	14
2.4 Ungdomsmedvirkning og empowerment.....	16
2.4.1 Hva er medvirkning?.....	16
2.4.2 Ungdomsmedvirkning.....	17
2.4.3 Empowerment og medvirkningsstigen.....	18
2.5 UngHus – et sted å være ung.....	22
2.5.1 Deltakerorientert tilnærming for å involvere ungdom: bruk av innovative metoder.....	24
Kapittel 3: Metode.....	26
3.1 Forskningstilnærming og metode.....	26
3.2 Utvalg og rekruttering av medforskere.....	26
3.3 Planlegging av Workshop.....	27
3.3.1 Verktøy for å gjennomføre Digitale Workshop.....	28
3.4 Workshop 1-6 innhold og gjennomføring.....	28
3.4.1 Utarbeidelse av intervjuguide.....	36
3.5 Datainnsamling gjennom workshop og intervju.....	37
3.6 Prosjektlogg.....	38
3.7 Transkribering.....	39
3.8 Dataanalyse.....	40
3.9 Forforståelse.....	43
3.10 Etiske refleksjoner.....	43
Kapittel 4: Resultater.....	45
4.1 Tema 1: Det har vært tidkrevende.....	45
4.2 Tema 2: Det har vært verdifullt.....	47
4.2.1 Man får jobbe sammen.....	50

4.3	Tema 3: Blitt tryggere på seg selv.....	50
4.4	Tema 4: Nye ferdigheter og økt forståelse	52
	Kapittel 5: Diskusjon.....	54
5.1	Medvirkning gjennom UngHus- prosjektet.....	54
5.2	I et folkehelseperspektiv	61
5.4	Metodediskusjon.....	63
5.4.1	Gyldighet.....	63
5.4.2	Pålitelighet.....	64
5.4.3	Overførbarhet.....	66
5.4.4	Hvordan har Covid-19 påvirket innsamling av data?	66
	Kapittel 6: Konklusjon og avsluttende refleksjoner.....	67
	Referanser.....	69
	Figur 1: Roger Harts medvirkningsstige	18
	Figur 2: UngHus utvikler	23
	Figur 3: Oversikt over læringsmål	23
	Figur 4: Tidslinje for workshops	28
	Figur 5: Søkemotoren	29
	Figur 6: Hvordan vi startet å lage spørsmål	30
	Figur 7: Fra Jamboard til workshop 2	31
	Figur 8: Fra Jamboard når vi snakket om etiske refleksjoner	31
	Figur 9: Intervjuguide som ble laget under workshop 2	32
	Figur 10: En tidslinje som ble laget med AFI under workshop 3	34
	Figur 11: Oversikt over alle spørsmål vi hadde jobbe med	37
	Figur 12: Ni spørsmål medforskerne kom frem til	37
	Figur 13: Fra Jamboard under Workshop 6	41
	Figur 14: Eksempel fra rådata til tema	42
	Tabeller:	
	Tabell 1: Tema og Undertema presentert	45
	Oversikt over vedlegg:	
	Vedlegg 1: Samtykkeerklæring	
	Vedlegg 2: Taushetserklæring	

Kapittel 1: Innledning

Bakgrunn for valg av tema er en kombinasjon av det å tidligere ha jobbet som ungdomsveileder i NAV og at jeg ble koplet til OsloMet sitt prosjekt «Et sted å være ung - Metoder og rammeverk for innovativ medvirkning ved utvikling og etablering av ungdomssteder (UngHus)». Gjennom mange samtaler med ungdom som av ulike årsaker henvendte seg til NAV oppdaget jeg en tendens til mange negative opplevelser knyttet til skole, jobb eller sosiale relasjoner. Flere ungdommer hadde rett og slett mistet litt troen på seg selv helt eller delvis. Dette har vært tankevekkende og var en av drivkreftene til at jeg ønsket å studere folkehelse.

Ungdomsårene har en nøkkelposisjon for god helse og levekår resten av livet, og i et folkehelseperspektiv er ungdomsårene en avgjørende fase for å forebygge uheldige livsbaner og sosial ulikhet i helse i framtiden (Bekken et al., 2018). Hvis man får mulighet til en stor grad av livsutfoldelse, har sunne levevaner, lærer, opplever og får en følelse av mestring vil det gi selvtillit og robusthet mot utfordringer senere i livet (Helsedirektoratet, 2014). For å oppnå god helse og levevaner er det derimot avgjørende med arenaer som legger til rette og muliggjør det. Her er nærmiljøet en viktig gjennomføringsarena, da det å aktivt ta del i lokalsamfunnet blir sett på som helsefremmende (Mæland, 2016).

Ungdata rapporten (2020) viser at de fleste ungdom har gode oppvekstvilkår og et liv preget av god livskvalitet. Likevel er det enkelte områder i rapporten som gir grunn til bekymring. Flere ungdommer forteller at de opplever psykiske helseplager og stress og slit i hverdagen og at de sliter med dårlig selvbilde, følelse av håpløshet eller søvnproblemer (Bakken, 2020). Dette er faktorer som kan føre til at man havner utenfor skole eller arbeids- og samfunnsliv, noe som igjen svekker mulighetene for god helse og trivsel (Helsedirektoratet, 2014).

Det er kommunene som er ansvarlige for å fremme befolkningens helse og trivsel og for å beskytte mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen. Nasjonalt har Folkehelsemeldingen Mestring og muligheter Meld. St. 19 (2014–2015) poengtert at nøkkelen for å lykkes med å få et samfunn som fremmer helse er det nødvendig å etablere sosiale møteplasser og vektlegge forhold i omgivelsene som fremmer deltagelse, mestring, tilhørighet og opplevelse av mening. Dette er ikke enkle oppgaver og det er derfor viktig med kunnskapsutvikling som styrker kommunenes kapasitet og innovasjon. Det kan gjøre at

kommunene i større grad kan jobbe forebyggende og helsefremmende med utfordringene de står ovenfor og dermed løse de komplekse oppgavene de er ansvarlig for.

Et eksempel på en slik innovasjon er UngHus-prosjektet til Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) og OsloMet. Prosjektet involverer ungdom som medforskere ved at ungdommen forsker på sitt eget nærområde for så å utarbeide medvirkningsinnspill. Ved å samskape nye metoder og rammeverk for innovativ medvirkning og medforskning med ungdom er målet til prosjektet blant annet å styrke stedstilhørighet og nærmiljøutvikling. Det er en kjensgjerning at det er verdifullt å involvere ungdom i medvirkningsprosesser. Spørsmålet er ikke lengre *hvorfor* unge bør involveres, men *hvordan* kan man engasjere ungdom på en meningsfull måte (Bastien & Holmarsdottir, 2015; Shier, 2001). Utfordringen er at ungdom ofte ikke blir involvert tilstrekkelig eller at deres bidrag ikke blir verdsatt i stor nok grad. Flere medvirkningsprosesser som involverer ungdom, ender opp med å være såkalte ‘skinnprosesser’ og igangsettes bare fordi man ‘må’. Det gir lite utbytte for ungdommene, kan virke demotiverende og mot sin hensikt (Hagen et al., 2016). Oppdatert kunnskap om betydningen av ungdomsmedvirkning er viktig da det vil bidra til å utvikle målrettede metoder for å inkludere ungdom i prosesser som angår deres liv. Slik deltagelse kan igjen bidra til å fremme god helse blant ungdom da det å medvirke kan, blant annet, gi en arena for å oppleve mestring, tilhørighet og sosialisering (Hagen et al., 2016).

I samarbeid med OsloMet og Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) har jeg undersøkt hvordan ungdom som har deltatt i UngHus-prosjektet som medforskere har opplevd deltagelse i UngHus-prosjektet og hvordan det kan bidra til økte forutsetninger for god helse.

1.1 Hensikt og forskningsspørsmål

Denne studien har til hensikt å undersøke hvordan ungdom har opplevd og erfart medvirkning og deltagelse i UngHus-prosjektet, og videre belyse hvordan det kan ha hatt betydning for unges helse, gjennom teori om opplevelse av sammenheng (OAS).

På bakgrunn av dette er følgende problemstillinger formulert:

- 1) *Hvordan har medforskerne (ungdommene) opplevd deltagelse i UngHus-prosjektet?*
- 2) *Hvilke opplevelser sitter medforskerne (ungdommene) igjen med, og hva opplever de å kunne ta med seg videre?*

Å undersøke medforskerne sine opplevelser og hva de sitter igjen med etter å ha vært med i UngHus-prosjektet gjennom teori om opplevelse av sammenheng (OAS) er ikke gjort tidligere. Det er viktig ettersom det kan bidra til økt kunnskap om verdien av å involvere ungdom i medvirkningsprosesser og hvordan det videre kan ha betydning for helse. I et folkehelseperspektiv er kunnskap om ungdomsmedvirkning og utvikling av nærmiljøet viktig ettersom det å skape arenaer for deltagelse, vil kunne gi ungdommen et rom til å utvikle sine ferdigheter og oppleve mestring, noe som igjen kan være av betydning for å håndtere utfordringer senere i livet og dermed også oppleve god helse.

Kapittel 2: Bakgrunn

Dette kapittelet skisserer bakgrunnen for oppgaven og hvorfor det er et tema som er viktig å få mer kunnskap om. Jeg går først inn på begrepet ungdom og mulige utfordringer ungdom opplever under ungdomstiden nå til dags, deretter begrepene helse, helsefremmende arbeid og hvilken betydning nærmiljøet har for ungdom. Videre vil Antonovsky sin teori om salutogenese og hvordan opplevelse av sammenheng (OAS) og mestring påvirker opplevelsen av god helse bli presentert. Til slutt belyses forståelsen av medvirkning og empowerment før jeg runder av og gir ytterligere bakgrunnsinformasjon om UngHus, deres ambisjoner og hvilken fremgangsmåte UngHus har brukt til å utforske innovative metoder for medvirkning.

2.1 Ungdom og ungdomstiden

Det finnes mange definisjoner på begrepet 'ungdom'. Barnekonvensjonen (1989) eller Plan og bygningsloven (2008) definerer for eksempel barn og unge frem til de er 18 år, altså de som ikke er myndige. I mange studier blir ungdom eller unge voksne opp til 26 år inkludert i ungdomsbegrepet (NOU, 2011). NOU (2011:20)-utredningen deler ungdomsbefolkningen inn i følgende undergrupper:

- 12-15 år: Unge som fortsatt går i grunnskolen
- 16-19 år: Unge som stort sett befinner seg i videregående opplæring
- 20-26 år: Unge voksne som er i ferd med å etablere seg i voksensamfunnet gjennom studier og arbeidsliv.

Denne studien har valgt å se på ungdom mellom 13 til 19 år. Grunnen til dette valget er fordi det hovedsakelig er aldersgruppen til ungdommene som har deltatt i UngHus-prosjektet.

Ungdata rapporten (2020) viser at de fleste ungdom har gode oppvekstvilkår og et liv preget av god livskvalitet. Til tross for gode oppvekstvilkår er det enkelte områder som mobbing, seksuell trakassering, ensomhet, økt rapportering av psykiske plager og flere som forteller om mistriksel på skolen som gir grunn til bekymring (Bakken, 2020). Ifølge Ungdata rapporten (2020) har det også vært tendenser til noe mindre optimisme med tanke på fremtiden og at færre opplever å være trygge når de er ute på kveldene (Bakken, 2020). Ungdom sin psykiske helse er større grunn til bekymring enn mangelen på fysisk aktivitet (Bakken, 2020).

Til tross for satsinger innenfor flere velferdssektorer er det en utfordring at ungdommer eller unge voksne sliter med å fullføre skole eller finne arbeid, og det har vært en betraktelig økning av unge under 30 år som mottar helserelaterte trygdeytelser¹ (Grødem et al., 2014). Ungdom som sliter med skole, arbeid, bosted, familie og vennerelasjoner omtales ofte som ‘unge i risiko’ eller ‘utsatt ungdom’(Bekken et al., 2018). Økt antall ungdom i en slik kategori er bekymringsfullt fordi hvis ungdommer havner utenfor det sosiale fellesskapet kan det oppleves som sårt og videre kan det forsterke og opprettholde dårlig selvtillit, lav mestringsfølelse eller andre psykiske utfordringer (Bekken et al., 2018) Det er også vanskeligere å komme inn igjen når man først har havnet utenfor det sosiale fellesskapet. En slik negativ utvikling vil ikke bare gi dårlig livskvalitet for den enkelte, men det vil også være uheldig for samfunnet.

I ungdomstiden legges et viktig fysisk, emosjonelt, kognitivt og sosialt grunnlag for videre utvikling og livsløp, helse og trivsel (Braun-Lewensohn et al., 2017). Ungdomstiden er en tid preget av mange ‘det første’ øyeblikk; første dag på ny skole, første gang på tur alene i parken eller man treffer nye venner. I ungdomstiden er venner av stor betydning for det sosiale liv (Laible et al., 2000). Det er en tid hvor man lærer å bli mer selvstendig, og får utviklet sine interesser, hobbyer og aktiviteter. Det ungdom erfarer i disse årene er det som legger grunnlaget for hva man tar med seg inn i voksenlivet. Ved å ta i bruk ungdommers nysgjerrighet, kreativitet og interesser kan samfunnet sitte på en gullgrube av ressurser for å utvikle nærmiljøet i en positiv retning, da det er i nærmiljøet ungdommene lærer seg selv og samfunnet å kjenne (Hagen et al., 2016). Som ungdom kan de også ha andre ønsker og løsninger enn de voksne så det er viktig at de blir lyttet til sånn at utviklingen skjer i omgivelser de føler seg trygge i og at ungdommen får bidratt med sin kunnskap. For ungdom vil et godt nærmiljø også bidra til å styrke stedstilhørighet og trivsel i fremtiden (Winsvold & Solberg, 2009).

2.2 Helse, helsefremmende arbeid og betydningen av nærmiljø

2.2.1 Forståelsen av helse

Begrepet *helse* er et vidt begrep, og du risikerer å få forskjellige svar avhengig av hvem du spør. I et biomedisinsk perspektiv blir helse sett på som fraværet av sykdom. Dette er også kjent som den patogene eller negative forståelsen av helse. En annen forståelse av helse kommer fra Verdens Helseorganisasjon (WHO) i 1946. WHO definerer helse som en «tilstand av

¹ Fra ca. 37.000 ved utgangen av 2010 til 44.500 ved utgangen av 2019 (Markussen & Røed, 2020).

fullstendig fysisk, psykisk og sosialt velvære og ikke bare fravær av sykdom eller lidelser» (Naidoo & Wills, 2016). Denne definisjonen har et fokus på både det fysiske, psykiske og sosiale, og at helse er noe mer enn bare fravær av sykdom og vansker. Dette kan forstås som den salutogene eller positive forståelsen av helse. Andre måter å forstå helse på er at det er å ha overskudd til å mestre hverdagens krav og utfordringer (Hjort, 1982), eller at helse er trivsel, funksjon, natur, humør, mestring og energi (Fugelli & Ingstad, 2001). Denne studien tar utgangspunkt i den salutogene forståelsen av helse og at helse er å ha overskudd til å mestre hverdagens krav og utfordringer. Denne forståelsen av helse er også noe regjeringen har lagt vekt på i sine folkehelsemeldinger (se blant annet Meld. St. 19 (2014-2015)).

2.2.2 Helsefremmende arbeid

Bakgrunnen for det helsefremmende arbeidet knyttes til Verdens Helseorganisasjon (WHO) sin konferanse i Canada i 1986, hvor Ottawa-charteret ble laget. Ifølge dette sluttdokumentet defineres det helsefremmende arbeidet som: *“health promotion is the process of enabling people to increase control over, and to improve, their health”* (WHO, 1986).

Det helsefremmende arbeidet kan med andre ord forstås som en prosess som bidrar til den enkeltes muligheter til å ha kontroll og makt over egen helse. Ifølge Mæland (2016) består det helsefremmende arbeidet av å legge omgivelsene til rette for best mulig helseutvikling, å styrke befolkningens motstandskraft, å stimulere folks evner til fleksibel fungering, mestring og kontroll samt det å bidra til at folks livskvalitet blir best mulig.

Helse skapes der mennesker er, i omgivelsene rundt oss om det er skole, på arbeidsplassen, i nærmiljøet eller blant familie og venner. De viktigste arenaene for å skape god helse ligger dermed utenfor helsetjenesten. Helse blir derfor også et samfunnsanliggende hvor ansvaret ligger på tvers av sektorer og samfunnsområder. Det handler nemlig ikke kun å forebygge sykdom, skade eller tidlig død, men å fremme helse på en måte som gjør at det blir en positiv ressurs i hverdagen (Mæland, 2016). Norsk helsepolitikk er sterkt påvirket av disse tankene, noe som gjenspeiles i ulike politiske dokumenter og prioriteringer som for eksempel: St. meld.47 «Samhandlingsreformen- Rett behandling – på rett sted – til rett tid», Meld. St. 19 «Folkehelsemeldingen - Mestring og muligheter», Meld.St.19 (2018-2019) «Folkehelsemeldinga – gode liv i eit trygd samfunn» eller Helsedirektoratets (2016) «Veivisere i lokale folkehelseiltak».

Barn og unge er et viktig satsingsområde i det helsefremmende arbeidet. Det er fordi problemer i denne livsfasen kan forplante seg inn i voksenlivet og svekke sjansene for å leve et godt liv (Bekken et al., 2018). Studier viser at vanskelige oppvekstvilkår, uheldig bomiljø, mobbing, akutte påkjenninger og andre negative sosiale forhold er risikofaktorer som kan påvirke livskvalitet og mulighetene for opplevelsen av god helse (Skogen et al., 2018). Ettersom arenaene for å skape helse ligger utenfor helsesektoren er det avgjørende å legge til rette for et godt oppvekstmiljø bestående av positive områder der ungdom ferdes og bruker tiden sin. Eksempler på viktige sosiale møteplasser kan være skolen, biblioteket, parker eller fritidsklubber. Ved å ha slike arenaer hvor ungdom kan oppleve trygghet og bygge relasjoner kan man bidra til å fremme opplevelsen av mestring, sosial støtte og utvikling noe som er viktig for å ha god helse og økt livskvalitet (Mæland, 2016). Mye forskning underbygger at sosial støtte kan gi bedre helse og helseatferd (Gallant, 2014). Tidligere studier viser også at helsefremmende arbeid er mest vellykket når den integreres på flere områder, der ungdommer møter andre jevnaldrende, som kan bidra med støtte og utvikling av en rekke beskyttende faktorer (Natvig et al., 2006).

2.2.3 Betydningen av gode nærmiljø og deltagelse i fritidsaktiviteter

Både i Ottawa-charteret (WHO, 1986) og i Folkehelseloven (2012) er lokalsamfunnet satt i sentrum som en viktig arena for helsefremmende arbeid. I folkehelseloven står det i § 4 at kommunen har ansvar og skal legge til rette for *«trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen»*. Hvordan man utformer utemiljøene, bygg og offentlig rom vil gi betydning for tilgjengelighet, fysisk aktivitet, trygghet og sikkerhet, psykisk helse og deltagelse i sosiale aktiviteter (Helsedirektoratet, 2014). Flere studier har vist at et godt nærmiljø ikke bare gir økt stedstilhørighet, men er også med på å fremme folkehelsen og er derfor viktig i det helsefremmende arbeidet (Evensen & Raanaas, 2018; Hagen et al., 2016; Lund, 2014; Sletteland, 2012).

Ifølge Evensen og Raanaas (2018) kan nærmiljø forstås på to nivåer; det fysiske rommet som består av boligområder, gater, parker, kulturlandskap og natur- og friområder, og inkluderer institusjoner som barnehager, skoler eller sykehjem og det psykososiale rommet knyttet til

opplevd trygghet, sosialt samhold eller estetisk kvalitet som kan påvirke folks trivsel, stolthet og identitetstilknytning.

Barn og ungdom bruker nærområdene sine i større grad enn voksne fordi de ofte har en mindre aksjonsradius (Hagen et al., 2016). Nærområdet er der de har skolen sin, nær familie, venner, og der de deltar i sine sosiale aktiviteter. Barn og unge har behov for nærmiljø hvor de kan leke og møte vennene sine (Carroll et al., 2019). De er også i en formativ alder, og påvirkes sterkere av nabolaget sitt (Brattbakk & Andersen, 2017). God og helhetlig byplanlegging er derfor viktig da det vil legge til rette for gode og trygge oppvekstmuligheter (Hagen et al., 2016). Kommuner og bydeler med lite lokalt engasjement kan ha svakere stedstilhørighet og være sårbare i møte med utfordringer. Flere kommuner og bydeler har derfor iverksatt arbeid med områdeløft, hvor det legges mye innsats for å involvere innbyggere i alle aldre i nærmiljøutvikling da man ser at det har en positiv innvirkning på innbyggerne (Lund, 2014). Wallerstein (1993) viser også til helsefordeler av nærmiljøutvikling, enten direkte gjennom forbedringer av det fysiske miljøet eller indirekte ved at det styrker sosiale nettverk, deltagelse, psykologisk empowerment og lokal kompetanse (Wallerstein, 1993).

I Norge har fritids- og ungdomsklubber en sentral rolle som møtested og fritidsaktivitet (Helsedirektoratet, 2017). Klubbene er fortrinnsvis lokalisert i bydelen eller i nærområdet hvor ungdommen oppholder seg, og har derfor en sentral posisjon som innsatsarena for folkehelsearbeid rettet mot barn- og unge (Helsedirektoratet, 2017). Etter deltagelse i idrettslag, er det å være på en ungdomsklubb den vanligste organiserte fritidsaktiviteten blant ungdomsskoleelever av begge kjønn (Seland & Andersen, 2020).

Både utformingen og deltagelse i organisert fritidsaktivitet (Bazyk & Bazyk, 2009; Bowden et al., 2018) og mer uorganisert fritidsaktivitet (Loebach & Gilliland, 2016) er viktig for barn og unges trivsel og velvære da det vil påvirke deres kognitive, fysiske og sosiale utvikling. Fritidsaktivitet bidrar til å utvikle identitet, en følelse av tilhørighet, mestring og trygghet og er derav også viktig for helsen de unge tar med seg inn i voksenlivet (Andersen & Seland, 2019). Bowden et al (2018) viser at ungdom ved å delta i fritidsaktivitet som gir glede kan bygge resiliens som igjen vil gi bedre motstandsdyktighet mot fremtidige utfordringer.

Seland og Andersen (2020) har gjort en studie på den sosiale sammensetningen i de norske fritidsklubbene. Ungdom som går på fritidsklubber eller ungdomshus er lik ungdom som ikke

bruker tilbudet. Deres analyse viser derimot at det å komme fra et hjem med få sosioøkonomiske ressurser øker sannsynligheten for å gå til en fritidsklubb. Dette kan understøttes av Jacobsen et al. (2021) som så at ungdom fra hjem med lavere sosioøkonomisk status deltar mer regelmessig i fritidsklubber. Det som var interessant med Seland og Andersen (2020) sin studie er at ungdom som deltar på fritidsklubber også i stor utstrekning driver med fritidsaktiviteter som krever større grad av oppmøte, struktur, trening og disiplin enn det man forbinder med en fritidsklubb. Det kan innebære ungdomsorganisasjoner, musikkorps eller annen organisert idrett. En utstrakt oppfatning er kanskje at ungdom som går til fritidsklubber er mer 'utsatt' eller mer mottakelige for å utvise uønsket oppførsel og at det kan føre til en konsentrasjon av samme type ungdom som kan være med å forsterke negativ oppførsel. Ungdom som går til fritidsklubber kan vise seg å ha flere belastninger i familien, men ellers har de ikke en veldig sårbar livsstil, noe mange kanskje tror de har (Pedersen, 2014). Mahoney og Stattin (2000) har også gjennomført en studie på svensk ungdom og deltagelse i organisert versus ikke-organiserte fritidsaktiviteter. Studien viser en statistisk sannsynlighet for mer uønsket eller anti-sosial oppførsel blant ungdom som går på fritidsklubber eller aktiviteter som krever mindre struktur sammenlignet med organiserte aktiviteter (Mahoney & Stattin, 2000). Ungdom som deltok i både organisert og mindre organiserte aktiviteter hadde derimot ikke mer uønsket adferd og manglende deltagelse i fritidsklubber var heller ikke relatert til anti-sosial adferd. Det som viste seg å være utslagsgivende for anti-sosial adferd er hva de deltok i og med hvem. Hvis man ser det opp mot studien til Seland og Andersen (2020) som viser at mange ungdom deltar i flere aktiviteter og at ungdom som benytter seg av klubbene er stort sett lik andre, kan man merke seg at innslaget av «kompetente jevnaldrende» (Mahoney & Stattin, 2000) kan bli stort. Det gjør at man faktisk eksponeres for ungdom man ellers ikke ville blitt kjent med, noe som kan påvirke jevnaldremiljøet i en positiv retning gjennom vennerelasjoner.

I alle kommuner er det en stor andel ungdom og unge voksne som ikke er tilknyttet noe organisert aktivitetstilbud og det var forventet at man fant disse ungdommene på fritidsklubbene, men det gjorde man i mindre grad ikke (Seland & Andersen, 2020). Flere av disse ungdommene blir ofte karakterisert som 'utsatt ungdom' og hvor mange av disse ungdommene etterlyser 'steder å være' (Hagen et al. 2016).

2.3 Salutogenese og opplevelse av sammenheng

I det helsefremmede arbeidet er salutogenese en viktig og kjent teori. Den salutogene tilnærmingen setter søkelyset på evnen til tilpasning og mestring. I dette perspektivet blir helse sett på som en ressurs som kan brytes opp eller bygges ned og noe som består av grader i et kontinuum (Mæland 2016). Teorien ble introdusert av sosiologen Aaron Antonovsky på slutten av 1970 tallet. Antonovsky studerte blant annet kvinner som har overlevd opphold i konsentrasjonsleir og hvordan de oppga at de var ved forholdsvis god psykisk og fysisk helse etter tilsynelatende å ha vært igjennom noe fryktelig. Hvorfor var det slik at noen mennesker til tross for høy stressbelastning og vært igjennom noe slikt klarte seg fint?

Antonovsky forklarte dette med begrepet 'generelle motstandsressurser'. I dette la han, blant annet, faktorer som sosial støtte, meningsfylte aktiviteter, god økonomi og kulturell stabilitet på forhold som gir beskyttelse mot stressfaktorer. Hvordan noe fungerer som en generell motstandsressurs blir sett i sammenheng med begrepet 'opplevelse av sammenheng' (OAS) (på engelsk er det kjent som sense of coherence) (SOC)). OAS er sentralt i den salutogene modellen til Antonovsky, og handler om hvordan den enkelte forstår situasjonen, håndter den og finner mening med den. Braun-Lewensohn et al. (2017) har sett at en persons OAS også blir påvirket i ungdomsårene og at en sterk OAS er en viktig ressurs for å effektivt håndtere ulike stressende situasjoner, samt at det har en beskyttende rolle. Folk som har høy OAS ser uforutsette hendelser eller stressorer som en utfordring og ikke en trussel.

Det de generelle motstandsressursene har til felles er at de muliggjør det å sette ulike stressfaktorer vi står ovenfor inn i en meningsfull sammenheng (Antonovsky, 2012). OAS kan ifølge Antonovsky (2012) defineres slik:

«Opplevelsen av sammenheng er en global innstilling som uttrykker i hvilken grad man har en gjennomgående, varig, men også dynamisk følelse av tillit til at (1) stimuli som kommer fra ens indre og ytre miljø er strukturerte, forutsigbare og forståelige, (2) man har ressurser nok til rådighet til å kunne takle kravene som disse stimuliene stiller, og (3) disse kravene er utfordringer det er verdt å engasjere seg i» (Antonovsky 2012:41).

OAS består av tre avgjørende komponenter

1. Begripelighet
2. Håndterbarhet

3. Meningsfullhet

Begripelighet kan forstås som i hvilken grad man opplever at indre og ytre stimuli er kognitivt forståelig og sammenhengende (Antonovsky 2012). Opplevs stimuli man utsettes for som forståelig, strukturert og med klar informasjon eller oppleves det som støyete, kaotisk, tilfeldig og uforståelig? De som scorer høyt på begripelighet forventer at stimuli man møter i fremtiden er forutsigbare og hvis de kommer overraskende vil de i det minste kunne plasseres i en sammenheng og ha en årsaksforklaring. All stimulus er ikke nødvendigvis ønskelig, men med høy begripelighet vil man håndtere de og sette det inn i en forståelig sammenheng.

Håndterbarhet har Antonovsky definert som «i hvilken grad man opplever at man har tilstrekkelige ressurser til rådighet til å kunne takle kravene man blir stilt overfor av stimuliene man bombarderes med» (Antonovsky 2012, s.40). Ressurser man har til rådighet kan være det man selv har kontroll over i livet, venner, kollegaer, religion eller noe annet eller noen andre man kan stole på. Hvis man opplever en situasjon som håndterbar, vil man ikke føle på at man er et offer for omstendighetene eller at livet har vært urettferdig.

Meningsfullhet er den siste komponenten i OAS og handler om det emosjonelle, motiverende og i hvilken grad føler man at livet er forståelig rent følelsesmessig. Antonovsky (2012) ser på meningsfullhet som et uttrykk for OAS sitt motivasjonselement. Hvis en aktivitet som ble oppfattet som en utfordring «ga mening» følelsesmessig var det verdt engasjement og innsats. Mennesker kan finne seg i ulike hendelser som kan være stressende og vanskelige der og da, men hvis personen skårer høyt på meningsfullhet vil de ta utfordringen, finne en mening i hendelsen og gjøre det de kan for å komme seg igjennom utfordringen. Disse personene tar utfordringen på strak arm, og ser ikke på det som en belastning de heller ville vært foruten. Braun-Lewensohn et al. (2018) viser at flere studier har sett at høyere nivå av meningsfullhet blant personer i et samfunn vil gjøre at de er bedre i stand til å uttrykke seg, og sannsynligheten vil være større for at de vil føle seg fornøyd med og utfordret samt interessert i det samfunnet har å tilby.

Braun-Lewensohn et al. (2018) har gått igjennom flere studier som har undersøkt OAS og teori om salutogenese i ungdomsårene. Flere studier viste at høyere OAS var relatert til bedre opplevd helse, mens lavere OAS kunne relateres til større mengder medisinbruk. Studier som hadde undersøkt ungdom som levde vanlig dagligliv med 'normale' livsstressorer (ikke krig eller andre ekstreme livshendelser) kunne også konkludere at OAS kunne betraktes som en

resiliensfaktor og at en sterk OAS forutsier redusert stress (Moksnes et al., 2012; Moksnes & Espnes, 2020; Nielsen & Hansson, 2007). Natvig et al. (2006) så også, blant annet, at et støttende skolemiljø kunne relateres til økende grad av OAS. Elever som rapporterte høy støtte fra jevnaldrende og foreldre var blant de med høyest OAS, og at graden av muntlig aktivitet i løpet av timen var sterkt relatert til økende oppfatning av sosial støtte og til redusert opplevelse av stress.

Mennesker usatt for forskjellige type stress-stimuli, vil reagere ulikt. De som opplever høy OAS, vil i større grad håndtere hendelsene på en måte som kan være helsefremmende og trekke i retning mot helse. Det er derfor utslagsgivende å løfte blikket og se etter faktorene i livet som bidrar til å bevare personens plassering på kontinuumet eller skape en bevegelse i retning av helse-enden (Antonovsky, 2012). Det gjøres ved å rette blikket mot mestringsressurser og det som er med på å fremme mestring. Ved å bidra til å styrke befolkningens motstandsressurser, for eksempel gjennom kunnskap, sosial støtte, verdier, mestringsstrategier og lignende, vil det skape sterkere OAS og igjen bedre helse (Lindström & Eriksson, 2015).

2.4 Ungdomsmedvirkning og empowerment

2.4.1 Hva er medvirkning?

Begrepet medvirkning brukes i hverdagen på forskjellige måter. Medvirkning kan forstås at det gjøres noe *sammen med* andre eller i et *fellesskap* og at det som gjøres fører til noe og at egen deltagelse har betydning (Bae et al., 2006). Det å forstå begrepet medvirkning er derimot ikke så enkelt som man skulle tro, og det er et omdiskutert begrep (Cornwall, 2008). I dagligtalen brukes medvirkning med forskjellige nyanser og meninger og en for vid oppfatning av begrepet kan fort gjøre det både vagt og uforpliktende (Bae et al., 2006).

I Norsk lovgivning står medvirkning sentralt. Folkehelselovens § 4 peker på kommunens ansvar for å legge til rette for medvirkning gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Plan og bygningsloven (2008) har et helt kapittel dedikert til medvirkning i planlegging (§5-1), og listen av argumenter for at mennesker skal medvirke i utviklingen av nærområdene sine er lang (KMD, 2014). Bergem (2020) har kategorisert hovedargumentene i tre deler. Det første argumentet er demokratiperspektivet, og at folk har rett til å delta i beslutninger som påvirker deres hverdag. Det andre er det instrumentelle perspektivet, og at medvirkning kan føre til innspill som gir innovative løsninger og mer målrettede planer. Det

tredje perspektivet er at medvirkning kan bidra til empowerment og myndiggjøring. Ved å få medvirke kan dette ha en positiv effekt for individet, gruppene som deltar, nærmiljøet og lokalsamfunnet (Bergem, 2020).

Denne oppgaven benytter det tredje perspektivet av medvirkning og hvordan det påvirker enkeltindivider. Gjennom medvirkning og deltagelse kan mennesker oppleve å bli hørt, noe som i større grad kan fremme en følelse av tilhørighet, tillit og myndiggjøring (Evensen & Raanaas, 2018).

2.4.2 Ungdomsmedvirkning

På politisk nivå ble det økt fokus på involvering av barn- og unge via FNs konvensjon om barnets rettigheter artikkel 12 (Barnekonvensjonen) (1989). I Norge ble barnekonvensjonen ratifisert 7. februar 1991, og den har en meget sterk stilling i norsk lov (Smith, 2016). Barnekonvensjonen har vært med å sette barns rettigheter på dagsorden, slik at barn og unges stemmer i større grad blir hørt. Flere land har nå et barneparlament, barn og unge er inkludert i det kommunale selvstyret og de land flest har, i det minste, på papiret et system for barns deltagelse i beslutninger i skolehverdagen (Smith, 2016). Politikere og kommuner har ofte ikke tilstrekkelig med kjennskap om hva barn og unge mener i saker som handler om dem, så medvirkningsarenaer, gjennom for eksempel ungdomsråd eller barn og unges kommunestyre, vil gi barn og unge en mulighet til å påvirke beslutninger og sette dem i stand til å peke på problemer om og i sitt nærmiljø og lokalsamfunn (Knudtson & Tjerbo, 2009).

Et av kravene som stilles i artikkel 12 i barnekonvensjonen er at prosessen der barn og unge skal uttale seg må være åpen, informativ, frivillig og respektfull. Barn og unge skal få støtte og oppmuntring til å komme med uttalelser i sin sak, og det skal være en trygg arena tilpasset de unge. Det betyr at det må tas høyde for at noen synes det kan være skummelt å presentere sitt synspunkt, og medvirkningsprosessen må være etterrettelig i den forstand at barn og unge må få vite hvordan innspill har blitt tolket og brukt.

Det finnes mye litteratur på feltet om hvilken verdi medvirkning blant barn og unge gir (Shier, 2001). Spørsmålet er derfor ikke lengre om *hvorfor* unge bør involveres, det handler mer om *hvordan* kan man engasjere ungdom på en meningsfull måte (Bastien & Holmarsdottir, 2015 s.5).

Kommunen er ansvarlig for å sikre aktiv medvirkning og følge opp lovgivningen. I offentlige planprosesser virker det til at betydningen av å inkludere unges perspektiver og kunnskap får mer plass blant planleggere og utbyggere (Munthe-Kaas & Hoffmann, 2017). Det finnes derimot forbedringspotensial, og som med annen medvirkning er deltagelse og ungdomsmedvirkning et element kommuner og andre ansvarlige synes er vanskelig å vite hvordan de kan gjøre riktig og godt nok (Hagen et al, 2016). Til tross for at ‘alle’ tilsynelatende er enig og har forståelse for at inkludering av barn- og unge er viktig og bør benyttes aktivt i samfunnsutviklingen, er det ikke så enkelt og flere synes det er vanskelig å få til (London et al., 2003; Lorenzen et al., 2020). De siste fem årene har Ungdom og Fritid (2020) gjennomført en klubbundersøkelse med utgangspunkt i sin medlemsdatabase. En stor andel av de kommunale fritidssentrene er medlemmer i Ungdom og Fritid, så dekningsgraden er høy. I klubbundersøkelsen 2020 var det 322 klubber som svarte hvorpå 49 % av de ansatte uttrykte et ønske om mer kompetanse på medvirkningsmetodikk og 32 % oppgir at de kunne hatt bedre kompetanse på medvirkning.

Ifølge NOU (2011:20) rapporten *Ungdom, makt og medvirkning* er det å delta og øve innflytelse ikke likt fordelt blant ungdom og at muligheten varierer med familiebakgrunn. Manglende språkferdigheter, vil for eksempel påvirke sannsynligheten for at unge deltar i politikk og samfunnsliv. Det handler nødvendigvis ikke om manglende engasjement, men forhold den enkelte ikke kan lastes for. NOU (2011:20) mener derfor at ordninger som ungdomsråd må suppleres med andre ordninger for at et større mangfold av stemmer kommer til ordet (NOU, 2011).

2.4.3 Empowerment og medvirkningsstigen

Når personer berørt av ulike beslutninger blir inkludert og hørt kan selvforsterkende sosiale prosesser oppstå, noe som kan ha betydning for livskvalitet og helse (Mæland, 2016). Dette kan knyttes til begrepet empowerment. Ifølge WHO er empowerment «en prosess som setter folk i stand til økt kontroll over faktorer som påvirker deres helse» (WHO, 2013). ‘Power’ som er kjernen i begrepet oversettes med både styrke, kraft og makt. På norsk har vi ikke en fullgod oversettelse av ordet, og det nærmeste er begrepet “myndiggjøring”. Det motsatte av empowerment er maktesløshet. Denne studien bruker det engelske begrepet empowerment siden det er et godt kjent begrep. I det helsefremmende arbeidet står empowerment sentralt, da ønsket er at mennesker skal få makt og kontroll over forhold som påvirker helsen. Både

begrepet mestring og OAS kan knyttes til empowermentbegrepet da de begge handler om hvordan man kan ta kontroll over eget liv og mestre hverdagens utfordringer.

Et grunnleggende skille i empowerment-litteraturen går mellom hva vi kan kalle empowerment som etablering av motmakt og ulike former på individorienterte tilnærminger. Felles for tilnærmingene er at de deler et positivt syn på mennesket som aktivt og handlende subjekt, som kan og vil det beste for seg hvis forholdene legges til rette for det (Askheim, 2012). Ved å få muligheten til å påvirke beslutninger og delta aktivt i arbeidet med å finne løsninger på problemene de identifiserer i eget liv kan selvforsterkende prosesser være med å gi økt selvfølelse, tilhørighet og identitet (Mæland, 2016). Mæland (2016) hevder at det er viktig for eget selvbilde og mestringsevne at mennesker kan oppleve en viss kontroll i eget liv. En mulighet for å kunne oppleve en viss kontroll i eget liv er ved å delta i medvirkningsprosesser og utviklingen av sitt eget nærmiljø.

Ingen deltagelse- eller medvirkningsprosess er lik, ettersom det vil være ulike prosesser, hos ulike aktører, i ulike sammenhenger. Det har ført til at flere forskere har bidratt inn mot forståelsen av deltagelse og medvirkning. Dette inkluderer Sherry Arnstein og hennes «Eight rungs on the ladder of citizen participation» (1969), Roger Harts «Ladder of Participation» (1992) (se figur 1) og Harry Shiers «Pathways to participation» (2001). Disse medvirkningstrappene har mye til felles og bygger til dels på hverandre (Shier, 2001). Felles er at de kan brukes som nyttige verktøy i å forberede medvirkningsstrategier.

Figur 1: Medvirkningsstige etter (Hart, 1992)

Roger Hart's Ladder of childrens Participation (1992)

Som skissert på medvirkningsstigen til Roger Hart (1992) i Figur 1 finnes det ulike nivåer å delta på.

Ifølge Cornwall (2008) har, som et eksempel, Verdensbanken ment at det å gi informasjon eller konsultere (trinn 4-5, se figur 1) som tilstrekkelig deltagelse og kaller det en form for 'empowerment' (Cornwall, 2008 og Shier, 2001). Andre vil mene at det ikke er tilstrekkelig og kaller selv denne type medvirkning for en form for tokenism eller symbolsk deltagelse ved at man viser at man inkluderer noen, men i realiteten er ikke deltagelsen annet enn for syns skyld (Shier, 2001). Tokenism representerer ikke en reel makt og er en form for manipulerende og passiv deltagelse - og at man bare er med på noe som allerede er bestemt (Cornwall, 2008). Når man ser på figur.1 kan det virke som om at jo høyere opp på medvirkningsstigen jo bedre. Det er ikke tilfelle, og det vil være avhengig av hensikten med prosjektet. Det som er avgjørende er at graden av medvirkning er avklart i forkant slik at det ikke blir rom for misforståelser ved at ungdommen gir mye av seg selv også blir ikke bidraget brukt i ettertid fordi meningen var for eksempel ikke at de skulle få bestemme, men bare bli rådført (Shier, 2001). Wong et al. (2010) har kritisert Hart (1992) sin modell ved at plasseringen av ungdomsdrivet deltakelse på toppen

av stigen kan undervurdere bidragene og maktdelingen voksne kan ha med de unge i nærmiljøutviklingen. Et manglende engasjement fra voksne i initiativ iverksatt av ungdom kan hindre mer enn å oppmuntre til optimal utvikling og empowerment av ungdommer. Det er fordi ungdom kan mangle kompetansen og ferdighetene som kreves for å lykkes med å gjennomføre en aktivitet, noe som kan føre til frustrasjon og en avmaktsfølelse (Wong et al., 2010). Kara (2007) mener medvirkningsstigen er et godt utgangspunkt, men samtidig mangelfull i kraft av sin subjektive natur når den brukes for å vurdere hvor en gruppe eller enkeltindivider opplever at de har vært i en medvirkningsprosess. Kara (2007) sin studie viser at ungdomsdeltagerne satte vesentlige forskjellige kriterier når de vurderte den samme medvirkningsprosessen. Hun så at jo mer ungdommene hadde vært delaktig i vesentlige beslutningsprosesser jo større var sjansen for at de var mindre imponert av bare det å bli involvert. Ungdom som ikke har deltatt tidligere eller hadde kunnskap om hvordan de kunne medvirke ble lettere imponert av det faktum at de fikk delta uavhengig av hva det innholdsmessig faktisk innebar.

Ikke-reell medvirkning (se Figur 1) er en utfordring også i Norge. Hagen et al. (2016) viser til flere utfordringer med ungdomsmedvirkning, og at det blant annet ikke finnes gode nok verktøy. Medvirkning gjennomføres ofte punktvis (en gang med en eller flere grupper) og at disse ikke engasjeres med videre, og får lite tilbakemelding og informasjon om hvordan det går med det de har medvirket til og ideene de hadde (Hagen et al., 2016). Det finnes også lite data på hva som skjer med innspillene barn og unge kommer med og hvorvidt deres bidrag blir oversatt til faktiske innspill i for eksempel en reguleringsplan. Hvis man, som ungdom, ser at bidraget sitt gjentagende ganger bare blir med ord og i notatblokka vil det kunne føre til at man ikke ønsker å være med mer. Dette blir et problem fordi det kan føre til en form for deltagelses- eller medvirkningstretthet (Hagen, 2017). Denne trettheten kan føre til aktiv selvekskludering fra deltagelse. Selvekskluderingen blir et pragmatisk valg for mange for å unngå å sløse bort tiden sin på noe man opplever ikke blir tatt med i betraktning (Cornwall, 2008). Evensen og Raanaas (2018) viser til at kommunen møtte innbyggerne «der de er i hverdagen» og at det ble hevdet å være viktig for at innbyggerne skulle få informasjon, men også for at de faktisk skulle forstå at de kunne være med å påvirke i utviklingsprosesser. Det samme gjelder ungdom som kan få informasjon om medvirkning i lokale planprosesser gjennom skolen eller på ungdomsklubbene. En annen utfordring er at det ofte er de samme menneskene som deltar og man ser en sterk tendens til at ungdom som allerede er sett på som ressurssterke (med i elevråd for eksempel) er de som engasjerer seg og som engasjeres (Hagen et al., 2016). At de

ressurssterke ungdommene dominerer vil være problematisk, da det vil føre til et skjevt utvalg av ungdomsbefolkningen noe som gjør at man kan miste synspunktene til gruppene som ikke blir representert og hvor tiltak man ønsker å gjennomføre er ment å være for.

I et medvirkningsperspektiv er det avgjørende at man skaper arenaer og modeller som er mer målrettet mot å ta sikte på å inkludere ungdom som kanskje ikke vanligvis medvirker. Slike spesifikke modeller mot mer utsatte unge kan føre til en empowerment-prosess ved at det dannes inkluderende sosiale nettverk der ungdommen blir bevisst sine rettigheter og muligheter, selvforsterkende effekter kan oppstå gjennom at ungdom står frem med sine erfaringer, eller at hjelp til selvhjelp bidrar til å styrke selvforståelsen og mestringsfølelsen (Winsvold & Falck, 2011).

2.5 UngHus – et sted å være ung

Prosjektet “Et sted å være ung”, mer kjent som UngHus, er et innovasjonsprosjekt som har pågått i tidsrommet 1. september 2018 til dagens dato (planlagt ferdig 1. juli 2021). Prosjektet er finansiert gjennom Norges Forskningsråds FORKOMMUNE-program, et program som har til hensikt å styrke innovasjon i kommunene.

UngHus² sitt hovedmål er å utvikle metoder og rammeverk for innovativ medvirkning og medforskning sammen med ungdom, etter en «citizen science» modell. «Citizen Science» er bredt definert som «*befolkningens frivillige deltagelse i den vitenskapelige prosessen*» (Hecker, 2018). Ved at ungdom får medvirke gjennom medforskning kan UngHus-prosjektet bidra til at barn og unge får et egenprodusert kunnskaps- og idégrunnlag som kan brukes når de aktivt går inn som medvirkere i lokale utviklingsplaner. Ambisjonen er at det vil bidra til økt kvalitet og treffsikkerhet i tjenestetilbudet rettet mot ungdom, samt styrke ungdoms stedstilhørighet, livskvalitet, opplevelse av mestring og tillit til tjenesteapparatet (Hagen & Andersen, kommer 2021). Sammen med forskere, arkitekter og kunstnere i UngHus-teamet har ungdom som medforskere i ulike bydeler og kommuner deltatt på forskjellige aktiviteter for å få fremdrift i planene om å etablere eller utvikle et ungdomshus i sin bydel.

De ulike medvirkningsmetodene som UngHus søker å utvikle skal være intuitive og enkelt tilgjengelig for kommuner og bydeler å ta i bruk ved etablering, utvikling og evaluering av lokale ungdomsalternativ (Figur 2). Det avgjørende er at ungdom i alle deler av prosessene skal

² Les mer om UngHus her: <https://unghus.oslomet.no/>

delta som medforskere. Både for at de skal være ressurser lokalt i den aktuelle prosessen (for eksempel ved utbygging av et ungdomshus), men også for at de skal opparbeide ressurser, selvtillit, praktiske erfaringer, ferdigheter og kompetanse om hvordan man kan delta i ulike medvirkningsprosesser (som skissert i Figur 3).

Figur 2 UngHus utvikler

Et sted å være ung – UngHus (oslomet.no)

Figur 3: oversikt over læringsmål

UngHus-prosjektet består av seks ulike arbeidspakker; UngStat, UngErfar, UngIdé, UngBygg, UngForsk og UngMedia. Til hver arbeidspakke engasjeres ungdom inn i prosjektet på forskjellige måter. Denne masteroppgaven har vært tilknyttet arbeidspakken UngForsk. UngForsk-pakken har i samarbeid med ungdommer som medforskere gjort følgeforskning av prosjektarbeidet i kommunene og utviklet verktøy og metoder for hvordan ungdom kan engasjeres som medforskere.

2.5.1 Deltagerorientert tilnærming for å involvere ungdom: bruk av innovative metoder

UngHus bruker en deltagerorientert forskningsmetode for å samskape nye verktøy og metoder for hvordan man kan inkludere ungdom. Dette er også kjent som «participatory research». Participatory research eller deltagerorientert forskning fungerer som et paraplybegrep når forskere samarbeider med andre aktører – i litteraturen finner man mange begreper på denne tilnærmingen, for eksempel: participatory action research (PAR), communitybased participatory research (CBPR), action research (aksjonsforskning), integrated knowledge translation eller «co-production» (samproduksjon) og «co-creation» (samskaping) (Askheim et al., 2019). Et sentralt mål i forskningsmetoden er at produksjon av kunnskap, gjerne i alle stadier av forskningen, skjer gjennom et samarbeid mellom forskere og aktører som forskningen angår eller har konsekvenser for (Askheim et al., 2019). Metoden er nyttig å ta i bruk når man ønsker å se på komplekse problemer eller grupper som blir oversett (Raanaas et al., 2018). Ved å benytte en deltagerorientert tilnærming er det mulig å få svar på noe man ellers risikerer å gå glipp av ved å følge for eksempel en systematisk intervjuguide. Det kan igjen, i en større grad, gjøre det mulig å finne gode og innovative løsninger på komplekse og tverrsektorielle samfunnsproblemer (Askheim et al., 2019). På den måten er det også mulig å styrke samarbeidet mellom det offentlige, det private og sivilsamfunnet.

Det har vært økende interesse for forskningsprosjekter som inkluderer barn og unge, og det er utviklet et spekter av metoder som forsøker å imøtekomme og maksimere unges ulike måter å delta og kommunisere på (Coyne & Carter, 2018). En måte å standardisere metoder for datainnsamling for slike studier vil derfor være vanskelig (Raanaas et al., 2018). Coyne og Carter (2018) mener at en deltagerorientert tilnærming ikke bare handler om å høre på ungdommen, men det innebærer også en prosess hvor det bygges en relasjon hvor det oppmuntres til dialog og felles læring. For å oppnå dette trenger man nok tid til å skape tillitt og relasjonen nødvendig for å få frem det som ligger dypere enn bare på overflaten.

En av hovedoppgavene til en forsker blir å fungere som en fasilitator ved å støtte deltakerne i å produsere kunnskap. Morciano og Merico (2017) mener at ungdom vil overkomme barrierer og utnytte fasilitatorene best når interaksjonen med de voksne bygger på prinsippene for samlæring og med-planlegging. Eksempler på engasjerende metoder for å produsere kunnskap kan være gjennom; dikt (Dill, 2015), tegning (Tolstad et al., 2017), photo voice (Denov et al., 2012;

Watson & Douglas, 2012), sosial brodering (Vestby, 2015), fotografier (Goessling & Doyle, 2009; Hayball & Pawlowski, 2018) eller nabolagsvandring (Teixeira, 2015). Ved å ta i bruk en eller flere av disse teknikkene kan ungdom utfolde seg på en helt annen måte og få mer engasjement enn å svare på noen intervju spørsmål. Dette er krever naturligvis tid og ressurser, og man må ta høyde for at ting ikke alltid går som planlagt. Som et eksempel³ har Tolstad et al. (2017) utforsket ulike arbeidsmetoder for å engasjere ungdom i utformingen av alternative byrom. En av metodene de utviklet etter inspirasjon fra ungdom er noe som kalles splotting (Tolstad et al. 2017). Gjennom enkle tegningsteknikker får de ungdom til å utforske og sette ord på viktige temaer som stedsidentitet og tilhørighet ved å snakke om steder de har det bra og bærer med seg i hjertet, samt endringene de kunne se for seg i nærområdet på en annerledes, kreativ og visuell måte.

Bastien og Holmarsdottir (2017) argumenterer at det å slippe fri kreativitet og nysgjerrighet blant ungdom ikke bare vil utvikle deres mulighet til å være innovative, men vil også gjøre dem i stand til å lede og lære fremtidige generasjoner og posisjonere dem til å utvikle strategier som kan adressere ulike problemer det globale samfunnet står overfor. Raanaas et al. (2018) har gjennomført en scoping review på bruken av «participatory action research» (PAR) og sett at metoden kan bidra til å styrke resiliens og mental helse blant ungdom og at å delta aktivt i seg selv også kan ha en empowering funksjon (Raanaas et al., 2018). Gallacher og Gallagher (2008) advarer derimot at forskere ikke automatisk skal anta at deltagerorienterte metoder vil føre til empowerment (Gallacher & Gallagher, 2008).

Min studie har vært tilknyttet UngHus-prosjektet og UngForsk arbeidspakken. Derfor har jeg tatt del i deres deltagerorienterte tilnærming for å produsere kunnskap og for å undersøke oppgavens forskningsspørsmål.

³ Medforskere i UngHus har også splottet sammen med forskere på AFI.

Kapittel 3: Metode

3.1 Forskningstilnærming og metode

For å svare på forskningsspørsmålene har jeg benyttet en deltagerorientert tilnærming. Sammen med fire ungdommer, heretter kalt medforskere, har jeg kommet frem til to forskningsspørsmål som det er behov for mer kunnskap om. Det er det gjennomført seks workshops hvor fire medforskere, en forsker fra AFI og meg selv har deltatt. Gjennom disse workshoppene har vi undersøkt hvordan vi kunne besvare forskningsspørsmålene (Askheim et al., 2019; Coyne & Carter, 2018). Som et ledd i den deltagerorienterte tilnærmingen har medforskerne intervjuet andre ungdom og forskere (Kvale et al., 2015). Det finnes ulike argumenter for bruken av metoden for innsamling av data, noe som er skissert i kapittel 2.5.1. Data som brukes i analysen består av informasjon knyttet til medforskerne sine egne opplevelser og erfaringer som kom frem under workshoppene 1-6, samt to intervjuer medforskerne gjennomførte med to andre ungdommer som tidligere hadde deltatt i UngHus-prosjektet, og feltnotater som ble skrevet når en av medforskerne intervjuet to forskere fra AFI.

Jeg har valgt fremgangsmåten fordi kunnskap kan sies å skapes av de som sitter på den, og kunnskap som produseres av ungdom er ikke nødvendigvis svært forskjellig fra vitenskapelig produsert kunnskap (Hindhede & Lid, 2019). Det gjelder spesielt ikke når medforskerne har fått eller får kompetanse og opplæring i kunnskapsinnsamling. Fremgangsmåten kan også føre til rikere diskusjoner og til oppdagelsen av interessante temaer som ikke ville kommet opp i et strukturert intervju. Skal forskning forsøke å finne løsninger på fremtidens samfunnsproblemer er en slik metodisk tilnærming et viktig bidrag (- som også bør utforskes mer) til det. Medforskerne som har medvirket i UngHus-prosjektet over lang tid har gode forutsetninger til å bidra med kunnskapsproduksjon.

3.2 Utvalg og rekruttering av medforskere

Før oppstarten av denne studien var jeg i kontakt og deltok på en workshop sammen med UngHus for å lære mer om prosjektet og metoden (se Figur 4). Etter at jeg hadde vært med på workshopen ble det avtalt med AFI at en forsker skulle spørre medforskere fra andre prosjekter om de hadde anledning og lyst til å bidra inn på dette studiet også. Rekruttering av medforskere foregikk ved at AFI først sendte ut en melding i en lukket Facebook (Messenger)-gruppe med ungdommer tilknyttet en av partnerne i prosjektet og informerte om min masteroppgave på

vegne av meg. I meldingen de la ut hadde jeg skrevet kort om hva jeg studerte, hvem jeg var og hva jeg ønsket å gjøre. Målet var å rekruttere tre til fire ungdommer, som hadde erfaring med UngHus, og som kunne bidra som medforskere. I etterkant av at meldingen ble sendt ut var det fire ungdom mellom 16-19 (to gutter og to jenter) år som meldte sin interesse. De hadde mye kunnskap om hva det innebar å være en medforsker ettersom de tidligere hadde forsket på et byggeprosjekt⁴ i sin bydel. De ble vist informasjonsskriv og samtykkeerklæring via Zoom på bli kjent møtet (se Figur 4). De fikk i etterkant også sendt samtykkeerklæring (se vedlegg 1) og taushetserklæring (se vedlegg 2) per post. Etter første møte lagde vi en felles Messenger-gruppe som vi brukte for å kommunisere med hverandre. I Messenger-gruppen var det rom for å stille spørsmål og det ble sendt ut informasjon og lenke til Zoom-møtene hver onsdagsmorgen i forkant av en workshop.

3.3 Planlegging av Workshop

Det første informasjonsmøte om prosjektet bestod av å bli bedre kjent (se Figur 4). Jeg fortalte om studiene innen folkehelse og vi snakket sammen om mulig forskningsspørsmål, hvorfor det vi lurte på kunne være relevant og vi avklarte praktiske spørsmål som f.eks. hvor mange workshops vi skulle ha og hvor mye tid vi trengte til hver gang. Vi avtalte først at vi skulle ha fire digitale workshops fra februar og utover. Vi ente opp med å ha et par møter mer enn planlagt (se Figur 4). Årsaken til flere møter var at det tok litt tid å komme inn i forskningsspørsmålene og føle at oppdraget var tydelig og klart. Det siste møte kalt evaluering ble gjennomført i mai og var fysisk. Ideelt sett var det ønskelig at alle workshoppene hadde fysisk oppmøte, men situasjonen med Covid-19 tillot kun digitalt oppmøte. Det var også satt av midler til å gi medforskerne et honorar for deres bidrag, så det var også noe vi snakket om under oppstartsmøte.

I forkant av hver workshop hadde jeg et planleggingsmøte sammen med en forsker på AFI. Her gikk vi igjennom målet for workshopen, hvordan vi kunne legge det frem og hva vi måtte huske å fortelle. Vi forberedte alltid et Jamboard slik at vi hadde et utgangspunkt å jobbe ut fra, samt sikret fremdriften i prosjektet. En fra AFI, som hadde god kjennskap til medforskerne fra tidligere av var med på alle workshopene.

⁴ Ungdommen hadde blant annet hatt ideutviklingsworkshops, intervjuet relevante aktører og gått igjennom møtereferater sammen med UngHus.

Figur 4: Tidslinje for workshops

3.3.1 Verktøy for å gjennomføre Digitale Workshop

For å gjennomføre digitale workshops brukte vi to verktøy.

Jamboard: Jamboard er en google-applikasjon som gjør at alle kan følge med på en presentasjon hvis man deler skjerm via Zoom. Man kan også bruke Jamboard for idémyldring og til å få ned innspill ved å legge til Post-it lapper hvor deltagere enkelt kan flytte rundt på notatene som om vi fysisk skulle vært til stede. Den som oppretter Jamboard-filen kan enkelt dele en lenke som gjør at alle deltagere som har tilgang til lenken kan gå inn og legge til det de ønsker (man må huske å legge til innstillingen som gjør at alle kan redigere).

Zoom: Alle workshops ble gjennomført med videomøte-tjenesten Zoom. Zoom er et veldig fint verktøy å bruke for å gjennomføre digitale workshops, og under workshoppene ble det delt dataskjerm. På den måten fikk alle se hva vi jobbet med i Jamboard. Man kan enkelt benytte seg av Breakout-Room funksjonen hvis det er mange deltagere slik at flere kan/tør å komme til ordet. Hvis man er mange kan man også se alle hvis deltagerne har kamera på. Man trenger heller ikke laste ned et program eller ha Zoom som en applikasjon på mobilen eller PC-en sin for å delta. Det er kun nødvendig med en lenke.

3.4 Workshop 1-6 innhold og gjennomføring

Workshop 1: Målet med den første workshopen var at medforskerne skulle danne seg en kunnskapsbase og få bedre forståelse av dette prosjektet. Målet var også å undersøke hva vi ønsket å finne ut av, hvordan vi kunne finne ut av det og om det var noe som var viktig å tenke på. Vi snakket om medforskerne sine egne opplevelser og erfaringer med å delta som medforskere i UngHus-prosjektet og hva de tror andre kan ha opplevd som er annerledes fra egne erfaringer. Under workshopen snakket vi om foreløpig forskningsspørsmål, dens

relevans og om de selv synes det hadde vært interessant å finne ut av hva andre sitter igjen med etter å ha deltatt i Ung-Hus sammenlignet med hva de selv opplevde å sitte igjen med. På Figur.5 er det en oversikt over hva slags spørsmål medforskerne ønsket å finne ut av. Medforskerne synes f.eks. det ville vært interessant å finne ut om andre hadde gått igjennom de samme vanskelighetene og om utbygging av ungdomshus i andre bydeler hadde stoppet slik det på et tidspunkt hadde gjort for dem.

Vi snakket kort videre om hvordan vi kunne få svar på forskningsspørsmålene, og var inne på en mer kvantitativ tilnærming ved å sende flere spørreundersøkelser via f.eks. google docs noe medforskerne hadde erfaring med fra tidligere. Men som en av medforskerne poengterte hadde enkle spørreundersøkelser en tendens til å bli litt kjedelige, og man får ikke alltid like gode svar som man håper på. Zoommøter mente vedkommende kunne være mer gøy fordi da blir det lettere å si hva man tenker.

Under workshopen brukte vi også et verktøy kalt «søkemotoren» for å brainstorme svar på spørsmålene i søkemotoren (se Figur 6). Søkemotoren er et verktøy utviklet i forbindelse med UngForsk for å kunne lage et forskningsdesign sammen med de unge medforskerne. Deretter begynte vi å planlegge intervju spørsmål. Vi snakket også om hvor mange man kan ha i et zoommøte. Medforskerne mente en-og-en kunne være litt for få, mens for mange i et møte kan bli ukomfortabelt. Medforskerne snakket også om muligheten for å intervju to-og-to eller tre-og-tre fra samme prosjekt. Vi avtalte at medforskerne til neste gang kunne forsøke å stille spørsmålene vi hadde laget helt uformelt til noen venner eller bekjente som en form for 'testrun' for å høre om det var et godt spørsmål.

Figur 5⁵: Viser hvordan vi startet å lage spørsmål ut fra det vi snakket om.

⁵ For anonymitet er forbokstaven til medforskerne tatt ut fra hver Post-it.

Figur 6: Søkemotoren

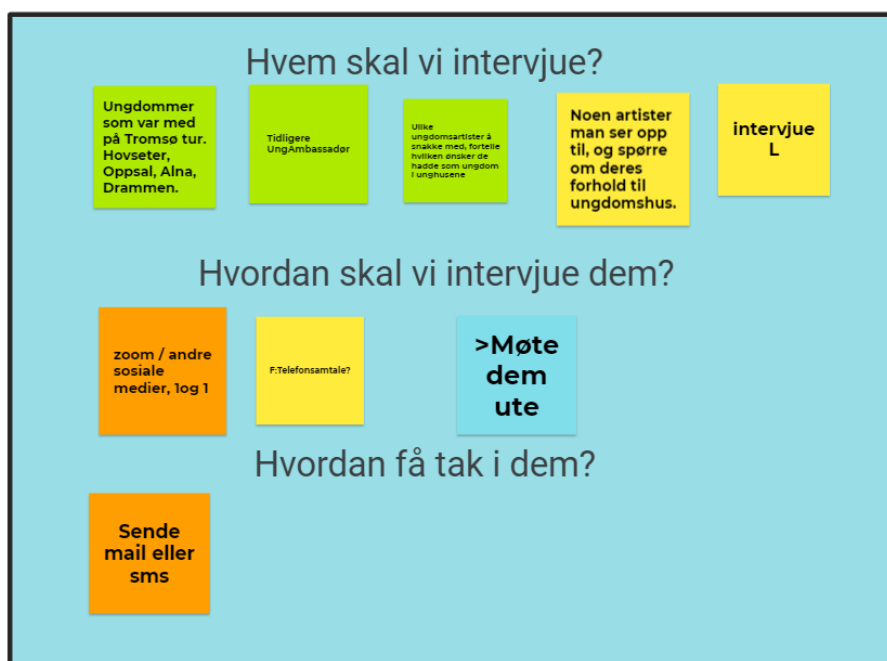

Workshop 2: Målet for workshop 2 var å se mer på hva som er viktig når man intervjuer andre mennesker og spesielt ungdom (se Figur 7), samt å snakke om dokumentasjonsrutine og hvordan vi skulle intervjuer aktuelle ungdommer (se Figur 8). Skal medforskerne gjøre det en-og-en, to-og-to, i breakoutrooms, på telefon, via e-post, eller skal vi benytte spørreskjema? Vi hadde snakket noe om fremgangsmåten på workshop 1, men brukte noe mer tid på det under workshop 2 også. Det var under workshop 2 vi helt konkret landet på at det var andre ungdom som tidligere hadde deltatt i UngHus-prosjektet medforskerne skulle intervjuer.

Figur 7: Siden vi jobbet på når vi snakket om etiske refleksjoner.

Figur 8: En side fra Jamboard til workshop 2

I løpet av samlingen kommer en av medforskerne med et forslag om å intervju forskere som jobber i UngHus. Det vil gi oss bedre oversikt over hele UngHus-prosjektet og hva de andre bydelene og kommunene har gjort/ikke gjort. Vi andre var enige i det, og det ble derfor laget en intervjuguide med spørsmål medforskerne lurte på til forskerne (se Figur 9).

Figur 5: Intervjuguide som ble laget under workshop 2.

Workshop 3: Under den tredje workshopen ble det laget en tidslinje fra UngHus-prosjektet sin begynnelse (se Figur 10). Tidslinjen ga oss en oversikt over hvilke aktører som hadde vært med i prosjektet og hvem medforskerne kunne kontakte for å komme i dialog med ungdom som medforskerne senere kunne intervju. Tidslinjen ble laget i sammenheng med intervjuet en av medforskerne gjennomførte på to forskere fra AFI som var med på workshop 3. Dette var for å få økt forståelse og større kunnskapsbase over det som var gjort i hele UngHus-prosjektet, og ikke bare det de selv hadde vært med på. Vi andre som var med på workshopen satt og hørte på.

Etter intervjuet med forskerne fra AFI satt medforskerne sammen en intervjuguide basert på spørsmål som var utformet under workshop nummer 1 og 2. Intervjuguiden skulle brukes når de intervjuet andre ungdommer og var de spørsmålene medforskerne mente best svarte på våre forskningsspørsmål (Se Figur 11). Utarbeidelse av intervjuguiden vil bli mer utfyllende beskrevet i kapittel 3.4.1. Det ble under møtet også laget en epost-mal som medforskerne brukte som utgangspunkt når de sendte e-post til kontaktpersonene i bydelene. Kontaktpersonene i

bydelen ville kunne viderefremme vår kontaktinformasjon til ungdom som var interessert i å bli intervjuet.

Figur 6: En tidslinje ble laget med AFI under workshop 3 (noe redigert versjon da den opprinnelige inneholder e-post adresser).

Workshop 4: På dette møtet avtalte vi hvordan medforskerne skulle gjennomføre intervjuer og hvordan vi fant aktuelle informanter. Det ble avtalt at medforskerne skulle jobbe to-og-to og at de skulle ta utgangspunkt i epost-malen lagd under workshop 3. Malen brukte medforskerne som utgangspunkt når de sendte e-post til kontaktpersonene i bydelene/kommunene (partnere). UngHus har organisert seg slik at det er partnere (bydelene/kommunene) som har hovedkontakten med ungdommene fordi det er de som kommer til å følge opp aktivitetene videre.

Medforskerne snakket seg imellom om fordelene og ulempene ved å være for mange i en intervjusituasjon og hva som kunne være uheldig hvis fire stykker intervjuet en person eller hvordan det kunne bli hvis man intervjuet ungdom som kom fra forskjellige bydeler/kommuner samtidig. Medforskerne mente også at det ikke var ideelt å intervju noen som ikke hadde gjort så mye gjennom UngHus-prosjektet, da de muligens ikke hadde noe å tilføye. Jo flere som ble intervjuet ville gi et bredere perspektiv, noe som kan gi et mer representativt syn, mente medforskerne. De kom frem til at de skulle intervju tre personer hver, og at det skulle bli gjort innen midten av mars. Det ville gi dem ca. tre uker, og ble sett på som et realistisk tidsrom. Det ble også avtalt at det ville være nyttig med en 15 minutters 'check in' uken etter workshop 4

for å se an hvordan vi ligger an og om noen hadde svart på e-postene medforskerne skulle sende ut. Resten av den avsatte tiden til workshopen kunne bli brukt til å sende e-post til partnerne.

Check in 1: Uken etter workshop 4 hadde vi en 15 minutters check in, for å se hvordan det stod til. To av medforskerne deltok, og hittil hadde det vært relativt laber respons fra kontaktpersonene det var sendt e-post til. Vi avskrev at noe av grunnen kunne ha vært vinterferien uken før. Det ble spurt om det var behov for en 'check in' neste uke, men det var det ingen som uttrykte behov for. Alle hadde fått sendt e-post til partnerne og alt var tilsynelatende i orden. Skulle det være noe kunne Messenger-gruppen benyttes.

Check in 2: Check in 2 skulle egentlig vært workshop nummer fem, men medforskerne hadde fått dårlig respons på e-post fra partnerne som var blitt kontaktet. Hittil var det kun to kontaktpersoner som hadde svart på e-postene. Medforskerne hadde derfor ikke fått intervjuet noen enda. To av medforskerne hadde booket intervjutider, men det var ikke før senere i uken, så det var ingen hensikt å gå igjennom det som var planen i dag. Denne uken ble det også bestemt svært strenge Covid-19 restriksjoner i Oslo, og alle måtte ha hjemmeskole. Disse nyhetene preget store deler av samtalen i dag, da flere var skuffet og lei hjemmeskole. Vi avtalte derfor at vi skulle møtes fysisk i parken for å ha den siste workshopen.

Workshop 5 og 6: Dette var opprinnelig den siste samlingen og planen var å møtes i parken for å grille og gå igjennom det vi hadde funnet ut av. Dessverre måtte en endring til, da jeg dagen i forkant ble ringt opp av Smittesporingsteamet i min bydel og satt i karantene ut uken. Dette var et skjær i sjøen og vi måtte gjøre justeringer underveis. Det ble foreslått i Messenger-gruppen at de som ville kunne møtes digitalt denne uken, men hvis de heller ønsket kunne vi møtes fysisk neste uke. To ville heller møtes fysisk uken etter, mens to andre sa at de ville møtes denne gangen også. Vi hadde derfor to kortere workshoper med noe av det samme innholdet. På workshop 5 hvor to medforskere deltok gikk en medforsker gjennom to intervjuer de hadde gjennomført. Vedkommende fortalte hva de hadde funnet ut av og hva vedkommende synes var interessant.

Uken etter, på workshop 6, skulle vi møtes fysisk i parken, og vi så frem til det. Men da ble en annen satt i karantene. Vi kom frem til at det beste var å gjennomføre den siste samlingen digitalt. Under samlingen kom det frem at to av medforskerne ikke hadde fått noen intervjuer

enda, ettersom de ikke hadde fått til å samles sammen grunnet andre forpliktelser og at de ikke hadde fått koordinert seg.

De to medforskerne som hadde fått intervjuet fortalte at de opprettet kontakt med informantene etter å ha fått kontaktinformasjon fra kontaktpersonen i den aktuelle bydelen. Deretter avtalte de et tidspunkt for intervju. Det var avtalt at en skulle ta notater og en annen skulle stille spørsmålene. Ifølge medforskerne tok hvert intervju ca. 30 minutter og de synes det gikk bra.

Evaluerings: Ettersom vi ikke fikk muligheten til å møtes fysisk tidligere møttes vi fysisk en gang i mai. Dette møtet hadde vi delvis fordi alle ønsket å møtes fysisk i en sosial sammenkomst med mat, men også for å høre med medforskerne om hvordan det hadde gått, og for å vise analysearbeidet som var jobbet mer igjennom.

Antall deltagere på hver workshop: Medforskerne har selv bestemt hvor mye de har hatt lyst eller tid til å engasjere seg. Det var lagt opp til og gjentatt at andre forpliktelser eller skolearbeid hadde førsteprioritet. Workshop 1 varte i to timer og alle deltok. Workshop 2 varte 1 ½ time og to deltok. Workshop 3 varte to timer og tre deltok. Workshop 4 varte 1 time og tre deltok. Workshop 5 varte 1 time og to deltok. Workshop 6 varte 1 ½ time og 3 deltok. Årsaken til at medforskerne ikke kunne delta på alle workshops var grunnet skole.

Forskningskit: Etter utarbeidelse av intervjuguiden, og mellom workshop 3 og 4 fikk medforskerne sendt per post et «forskningskit». Forskningskittet inkluderte utskrifter av intervjuguide, en sjekklister for gjennomføring av intervju, en notatbok, pinner, taushetserklæring, informasjonsskriv og en sjokolade. Dette ble gjort siden vi ikke kunne møtes fysisk.

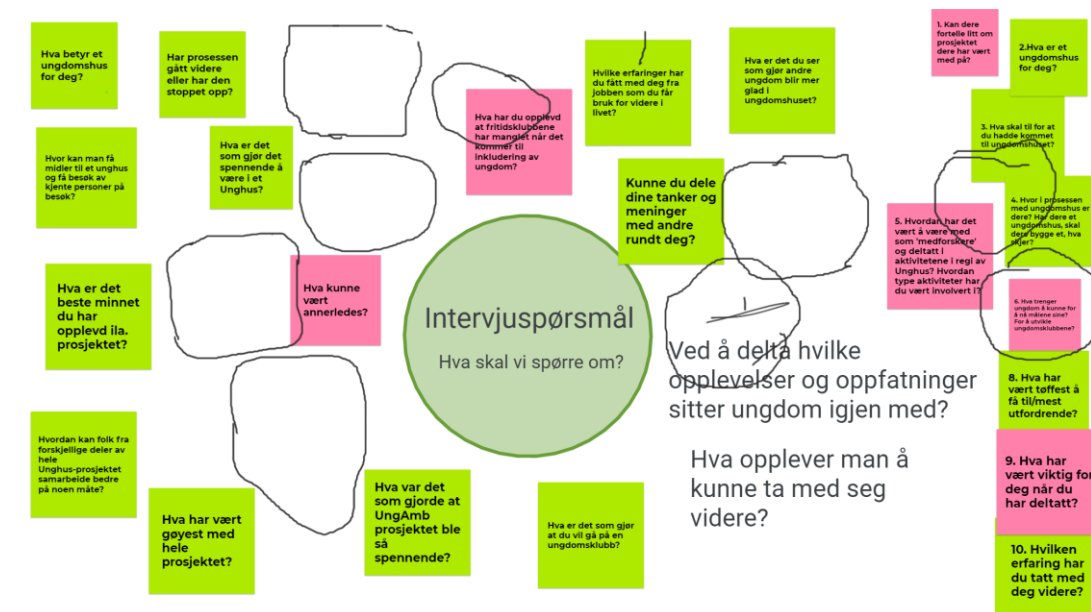
3.4.1 Utarbeidelse av intervjuguide

Intervjuguiden som medforskerne brukte når de intervjuet, tok utgangspunkt i spørsmål utformet under workshop 1 og 2. Vi samlet spørsmålene fra workshop 1 og 2 inn i en Jamboard-side på workshop nummer 3 (se Figur 11). Som fasilitator ønsket jeg å påvirke medforskerne minst mulig, og jeg passet på å ikke legge ord i munnen på medforskerne, men at de selv kom opp med spørsmål de mente kunne bidra til å svare på forskningsspørsmålene. Ut ifra de

forskjellige spørsmålene og kunnskapsbasen medforskerne hadde opparbeidet seg gjennom workshop 1-3 valgte de ni spørsmål de mente ville svare på forskningsspørsmålene (se Figur 12).

Vi gikk også igjennom hvordan man kan stille oppfølgingsspørsmål hvis de man intervjuer sier noe interessant som man har lyst til å utforske mer.

Figur 7: Alle spørsmål vi lurte på. Medforskerne samarbeidet og sirklet rundt de mest relevante.

Figur 8: Ni spørsmålene medforskerne kom frem til

Intervjuguide

Hva vi vil finne ut av:

- 1: Ved å delta hvilke opplevelser og oppfatninger sitter ungdom igjen med?
- 2: Hva opplever man å kunne ta med seg videre?

1. Kan dere fortelle litt om prosjektet du har vært med på?
2. Hva er et ungdomshus for deg?
3. Hva skal til for at du hadde kommet til ungdomshuset?
4. Hvor i prosessen med ungdomshus er dere? (Har dere et ungdomshus, skal dere bygge et, hva skjer?)
5. Hvordan har det vært å være med som 'medforskere' og deltatt i aktivitetene i regi av Unghus? Hvordan type aktiviteter har du vært involvert i?
6. Hva trenger ungdom å kunne for å nå målene sine? For å utvikle ungdomskubbene?
7. Hva har vært tøffest å få til/mest utfordrende?
8. Hva har vært viktig for deg når du har deltatt?
9. Hvilken erfaring har du tatt/vil du ta med deg videre?

3.5 Datainnsamling gjennom workshop og intervju

Data som ble samlet inn og som brukes i analysen er basert på informasjon knyttet til medforskerne sine egne opplevelser og erfaringer som kom frem under workshop 1-6. Det ble

gjort lydopptak under hver workshop som videre ble transkribert. Data består også av to intervjuer som medforskerne gjennomførte med to andre ungdommer som tidligere hadde deltatt i UngHus-prosjektet, samt feltnotater som ble tatt når en av medforskerne intervjuet to forskere fra AFI. Medforskerne tok kun notater under sine intervjuer.

3.6 Prosjektlogg

Det ble skrevet prosjektlogg etter hver samtale med veileder på NMBU, AFI og etter hver workshop. På den måten har det vært enkelt å holde oversikt over hva som mangler eller trengs av informasjon for å besvare forskningsspørsmålene eller hva jeg burde spørre medforskerne om slik at man kan bestemme videre veivalg.

Å skrive prosjektlogg har vært verdifullt da det har gjort det enklere å få oversikt over hva som var gjort eller å finne tilbake til der jeg har vært. På forhånd er det vanskelig å vite hva slags notater man senere vil få nytte av, og som Malterud (2017) sier er det å skrive prosjektlogg som «å legge spor etter deg i skogen» (Malterud, 2017). Mine refleksjoner og tanker etter å ha gjennomført workshops har vært avgjørende å gå tilbake til. På den måten kunne jeg enkelt huske hva som funket eller ikke funket. For eksempel synes jeg workshop nummer to ikke opplevdes som like 'bra' som workshop nummer en og jeg opplevde ikke den fremdriften jeg hatt sett for meg skulle skje. Noen ganger opplevde jeg også litt mangel på kontroll. Det er fordi avtaler skar seg og det gjorde at jeg lurte jeg på om jeg i det hele tatt kom til å få noe data eller om vi bare satt og snakket sammen om et tema vi synes var interessant. Medforskerne kom også noen ganger litt sent til møtene uten noen beskjed, noen ganger var lyden på Zoom dårlig og folk (inkludert meg selv ved en anledning) falt ut av Zoom-møte. Når vi skulle møtes fysisk gikk ikke det likevel og vi måtte lage nye planer på dagen. Det var med andre ord en god del uforutsette hendelser som oppstod, og uansett hvor mye jeg og forsker fra AFI som var med på alle workshops hadde planlagt kunne vi ikke ta høyde for alt. Vi måtte bare forholde oss til det som skjedde og gjøre det beste ut av det. For å ikke glemme det jeg kjente og opplevde der og da skrev jeg notater får å ha noe å se tilbake på. For meg har det vært avgjørende med en prosjektlogg som fanget opp alle disse små hendelsene og refleksjonene som ble gjort da det kunne hatt en innvirkning på prosjektet. Et annet eksempel er at det under workshop nummer tre ble mye snakking fra forskerne, ettersom medforskerne intervjuet dem. Av tidligere erfaringer, som AFI gjorde meg oppmerksom på, er det lurt at det ikke er så mye enveis

kommunikasjon, da det kan kjennes litt passiviserende og kjedelig ut i lengden. Samtidig, som ble notert i prosjektloggen, satt jeg igjen med en opplevelse at det var fint at de gikk igjennom alle de ulike aktivitetene UngHus hadde gjennomført med forskjellig ungdom da det ga både medforskerne og meg en oversikt, oppdraget ble tydeligere og forskningsspørsmålene virket å falle litt mer på plass. Vi brukte ca. tre workshoper på dette, men det var helt ok.

3.7 Transkribering

Underhver workshop tok jeg lydopptak, og transkriberte materialet i etterkant. Dette for å sikre at jeg fikk med meg all relevant informasjon som kom fra medforskerne. Når jeg transkriberte materialet forsøkte jeg å skrive så ordrett som mulig. Transkriberingen ble gjort så raskt som mulig i etterkant for å ikke ligge etter siden vi hadde nye møter ukentlig i en periode. I tillegg sikret rask transkribering også at jeg hadde workshoppen friskt i minne når jeg transkriberte. Lydopptakene ble hørt på flere ganger. Jeg tok ofte og skrev, for deretter å spole tilbake for å sikre at jeg hadde hørt riktig. Ifølge Kvale et al. (2015) finnes det ingen standardregler hvor hvordan transkribering skal utføres, men det består av en rekke valg forskere selv må ta, og at man er tydelig på hvilke valg som er tatt. Transkriberingen innebærer en utvelgelse av hvilke av de mange dimensjonene de muntlige samtalene hadde som skal med i den skriftlige transkripsjonen (Kvale et al., 2015). Det er dette som gjør intervju samtalen eller innsamlet materiale tilgjengelig for analyse.

Under transkriberingen valgte jeg å markere kortere pauser med tre prikker (...) i teksten, mens lengre tenkepauser etter et spørsmål eller når vi jobbet på Jamboard ble markert i teksten med: *pauser*, *stille* eller *jobber i Jamboard*. Ble det sagt noe morsomt, og flere lo samtidig skrev jeg bare *ler* uten at det er knyttet til hvem det var. Dette for å fange opp stemningen under workshoppen. Etter hvert som vi ble bedre kjent, ble stemningen noe uformell og det ble sagt ting som kanskje ikke var så relevant. Dette ble likevel skrevet ned. Når noen sa noe, og det var enkelt å identifisere ble også følelsesuttrykk som latter (hehe) tatt med i transkripsjonene. Fyllord som 'liksom', og 'ehh' ble likeledes tatt med, men ble ved enkelte tilfeller, hvis det gjentok seg mye utelatt, hvis jeg ikke vurderte det som relevant for poenget. Tegnsetting av punktum og komma ble satt der jeg tolket det som rett plassering i setningen.

3.8 Dataanalyse

For å analysere det innsamlede datamaterialet har jeg benyttet Johannessen et al. (2018) sin fremgangsmåte for tematisk innholdsanalyse. Deres fremgangsmåte har tatt utgangspunkt i Braun & Clarke (2006) sin presentasjon av tematisk analyse. Braun og Clarke (2006) argumenterer at tematisk analyse er en grunnleggende metode i kvalitativ dataanalyse som kan brukes på tvers av ulike metodologiske tilnærminger. Fremgangsmåten er datadrevet hvor det jobbes fra empiri til teori, også kjent som en induktiv analyse. Tematisk analysen består av å gruppere svarene og materialet vi har slik at vi får orden i dataene og får muligheten til å identifisere nye sammenhenger. Analysen bestod av fire faser; forberedelser, koding, kategorisering og rapportering (Johannessen et al., 2018).

Valget falt på tematisk analyse fordi metoden har en fleksibel tilnærming, og kan brukes for å se etter temaer i dataene våre (Johannessen et al., 2018). Måten å analysere data på er heller ikke tilknyttet et bestemt teoretisk rammeverk og den stiller ikke krav til utvalgsstørrelse eller datainnsamlingsmetode.

Ved å bruke tematisk analyse har det også vært mulig å inkludere medforskerne på deler av analysen. Medforskerne, under workshop 5 og 6 (se figur 4) var med å identifisere mønstre, på det vi hadde funnet ut av gjennom workshops og intervjuer (se figur 13). I forkant av workshop 5 og 6 hadde jeg gått igjennom transkriberingene fra workshop 1-4 og så smått startet på analysearbeidet ved å få en oversikt over det som hadde kommet frem hittil. Analysearbeidet ble påbegynt for fullt rett etter at alt materialet var transkribert etter workshop 6. Som Johannessen et al., (2018) poengterer må «faser» og «steg» tas med en klype salt og at analyseprosessen består sjeldent av klare steg. Det var tilfelle her ettersom jeg inkluderte medforskerne i forberedelsesfasen og noe koding, for deretter å spole litt tilbake igjen.

I forberedelsesfasen gikk jeg igjennom dataene og fikk en oversikt over innsamlet materiale. Etter å ha transkribert ferdig alt etter workshop 6, lest igjennom, tatt notater og grovt markert teksten var det mulig å se noen gjentakende trekk og interessante bemerkninger som det var verdt å tenke mer på. For eksempel var ikke all dialog under workshopene ansett som like relevante for selve forskningsspørsmålene, mens andre dialoger var igjen mer interessante.

Fase to bestod av koding, og sette ord på viktige poenger. Da gikk jeg mer metodisk til verks og leste gjennom teksten gjentatte ganger, og stilte meg selv spørsmålene; Hva handler dette

om? Eller hva kan dette bety? Deretter la jeg inn kommentarer i marginen om hva det som ble sagt kunne bety. Et eksempel er «folk står og peker på hverandre i en sirkel, også står du i midten også vet vi ikke hvem vi skal gå til». I marginen noterte jeg ned ordene 'vanskelig' og 'ikke kompetanse'. Under fase to brukte jeg forskjellige farger på markeringstusjene for å gjøre det mer oversiktlig for meg selv, og for å sortere hvilket av de to forskningsspørsmålene dataen sa noe om.

Inkluderingen av medforskerne i analysedelen har tatt inspirasjon fra Eggebø (2020) sin artikkel om kollektiv kvalitativ analyse. Johannessen et al. (2020) beskriver tematisk analyse som en individuell prosess, men det er ingenting som sier at det ikke er mulig å gjøre det sammen (se mer Eggebø 2020). Å analysere sammen med andre kan være en strategi for å håndtere forvirring og styrke kvaliteten i analysearbeidet (Tjora, 2017). Ofte gjør vi analyser alene, og man sitter med materialet og forsøker å se sammenhengene alene, men ved å ta i bruk kunnskapen til medforskerne kan vi få til en kreativ analytisk prosess hvor vi kan lære av hverandre, korrigere og videreutvikle informasjonen vi har samlet inn (Eggebø, 2020).

Figur 9: Workshop 6

Av pragmatiske hensyn som tid, kapasitet og at ting skar seg litt grunnet Covid-karantene var det kun mulig å gjennomføre to workshops digitalt (workshop 5 og 6) med medforskerne hvor vi så på det vi hadde samlet inn sammen. Det å få innspill fra andre er nyttig da det kan gi uttrykk for at funnene ikke bare er noe en selv har tenkt har vært interessante, men at det også er noe medforskerne har ment har vært relevant. Etter å ha fått innspill fra medforskerne ble resten av analysearbeidet hovedsakelig gjennomført på egenhånd. På evalueringsmøte i parken (se figur 4) kvalitetssikret jeg analysen med medforskerne.

Når jeg utførte analysearbeidet satt jeg etter hvert opp ulike tabeller (utdrag skissert i figur 14). Det gikk relativt greit å tilskrive ulike sitater og utsagn i en tabell ettersom jeg hadde brukt mye tid på å markere potensielle temaer med forskjellige farger i datamaterialet. Jeg hadde i tillegg fått innspill fra medforskerne etter workshop 6, og figur 13 ble nærmest brukt som et tankekart. Etter å ha lest over materialet gjentatte ganger, kodet dataene og satt de inn i tabellen startet jeg på fase tre; kategorisering. Her gjorde jeg som beskrevet i Johannessen et al. (2018) nemlig å zoome ut og undersøke hva kodene og dataene hadde av viktige fellestrekk. På et tidspunkt hadde jeg fem tabeller med ulike temaer. Jeg vurderte deretter at to av temaene i stor grad fanget opp det samme, derfor slo jeg de sammen til et tema.

På evalueringsmøte i parken (Se figur 4) viste jeg medforskerne kodene og hvordan det hadde blitt kategorisert til et tema basert på all datamaterialet og med utgangspunkt i det vi hadde snakket om under workshop 5 og 6. Jeg spurte om det var noe som burde endres. De mente at temaene belyste forskningsspørsmålene, men at et tema kunne få en underkategori da det var et viktig poeng som burde komme enda tydeligere frem. Det er laget et undertema etter den tilbakemeldingen.

Resultatene av analysen viser at vi har fire temaer, inkludert et undertema. Resultatene blir presentert i kapittel 4.

Figur 10: Eksempel fra rådata til tema

Rådata	Kode	Tema
<ul style="list-style-type: none"> • 'Må pushe de som har ansvar' • 'Vanskelig å finne ut av hvem' • 'Det vi har jobbet med har vært veldig tidkrevende, og vi har lagt inn veldig mye innsats for å få svar fra de vi har lett etter svar fra' • 'Brukte mye tid på å finne ut av hvem vi kunne spørre. Vi ble kastet rundt mellom forskjellige folk' • 'Folk står og peker på hverandre i en sirkel, også står du i midten også vet vi ikke hvem vi skal gå til' • 'Politikerne gjorde det vanskeligere for oss' • 'Man må planlegge veldig mye' • 'Hvis man jobber hardt nok så klarer man det til slutt. Det gir gode resultater' • 'Noen ganger ville de ikke svare på spørsmål' • 'Lang tid til å bygge ungdomshuset fordi det har nesten gått litt over to år' • 'Man tenker liksom at det ikke haster så mye – at det ikke er så viktig. Politikere tenker sikkert det' 	<ul style="list-style-type: none"> • Krevende • Jobber hardt • Innsats • Vanskelig • Utfordrende • Planlegge mye • Andre tror ikke at det haster 	<ul style="list-style-type: none"> • At det har vært tidkrevende

3.9 Forforståelse

I all kvalitativ forskning vil forskeren ha med seg ulike forforståelser. Dette kan ses på som vår ryggsekk med erfaringer, historier og forutsetninger som vi tar med oss inn i forskningen før det begynner (Malterud, 2017). Forforståelsen vår er med å påvirke hvordan vi tolker, samler og leser dataene. I mange tilfeller er forforståelsen vår en viktig side av motivasjonen til å sette i gang med det vi gjør, men den kan også gjøre at vi går inn med skylapper noe som kan overdøve budskapet fra det empiriske materialet (Malterud, 2017). Jeg har tidligere jobbet med ungdom, selv vært aktiv i flere frivillige organisasjoner som har inkludert aktiviteter etter prinsippet 'learning by doing' og jeg har en bakgrunn i utviklingsstudier noe jeg tror trakk meg mot en deltagerorientert tilnæringsmetode for å samle inn data.

Jeg har hele tiden vært bevisst på dette, og en av fordelene ved å benytte seg av medforskere har vært at de kan være med på å synliggjøre min forforståelse og hvordan den spiller inn på tolkningen deres, noe som kan føre til en rikere tolkning.

3.10 Ethiske refleksjoner

Prosjektet er gjennomført etter de forskningsetiske prinsipper og retningslinjer som kommer frem i Helsinkideklarasjonen (Førde, 2013). Prosjektet er også godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) (se vedlegg 3). Det ble ikke innhentet personsensitiv informasjon. Deltagere kan ikke kjenne seg igjen eller bli identifisert i studien, og dataene er anonymisert.

Alle som har bidratt med informasjon har vært godt informert om hva deres bidrag skal brukes til. De har fått et informasjonsskriv og en samtykkeerklæring (se vedlegg 1). Informasjonsskrivet inneholdt informasjon om prosjektets formål, hvem som er ansvarlig for prosjektet, hvorfor de ble spurt om å delta, hva det innebærer å delta, at det er frivillig, hvordan vi oppbevarer og bruker opplysninger, hva som skjer med opplysningene når vi avslutter forskningsprosjektet og hvem man kan kontakte for å få mer informasjon eller trekke sitt samtykke. Det ble presisert at deltakelse var frivillig og at man når som helst kunne trekke sitt samtykke uten å oppgi grunn. Medforskerne og de intervjuede var i alderen 16-19 år, dermed de var i stand til å gi informert samtykke. Det ble også presisert at både jeg og mine veiledere var underlagt taushetsplikt i henhold til personopplysninger. Medforskerne skrev også under en taushetskontrakt med NMBU og meg (se vedlegg 2).

Data ble lagret på NMBU sin One-Drive som er en sikker plattform for oppbevaring av datamateriale. Disse ble delt med veileder på NMBU. NSD-direktivets retningslinjer angående oppbevaring av data er fulgt, og alt av datamateriale slettes umiddelbart etter prosjektslutt.

En stor forskningsetisk utfordring har vært samarbeid med unge deltagere (Water, 2018). Når man gjennomfører deltagerorienterte studier kan det være utfordrende å skille på rollen som forsker versus medforsker siden man er så 'hands on'. Det er derfor viktig å være bevisst på rollen sin og vise en viss distanse samtidig som man oppfører seg på en måte som ivaretar og gjør at medforskerne føler seg anerkjent og respektert. Som forsker har man også med seg visse antagelser og tanker i 'bagasjen' og det er viktig å vise refleksivitet og evne å se betydningen av vår rolle i samhandling med medforskerne, de empiriske dataene, teoretiske perspektivene og for forståelsen vi bringer med da det kan påvirke resultatene til studien eller medforskerne (Warin, 2011; Wearing, 2015). Selv om det er lagt til rette for stor åpenhet og dialog er det viktig å være bevisst på at relasjonen forsker vs. medforsker ikke nødvendigvis er symmetrisk.

Workshop nummer 2 hadde etiske refleksjoner som tema, slik at medforskerne ble mer bevisst på hva dette innebar når de selv skulle intervjuer andre ungdom og at de hadde god forståelse om konfidensialitet og anonymitet. Som Coad og Evans (2008) argumenterer ville det å ikke gi barn og unge opplæring, men forvente at de skal fylle en rolle vært uetisk (Coad & Evans, 2008). I og med at medforskerne skulle intervjuer andre ungdom spurte jeg NSD om ytterligere veiledning rundt det at medforskerne skulle intervjuer andre ungdom. Tilbakemelding var da at medforskerne kun tar notater under intervjuene og ikke noterer navn til de som intervjues. Når medforskere innhenter personopplysninger (f.eks. gjennom å ta lydopptak) på vegne av meg blir de databehandlere og ansvarlig for datasikkerhet og det måtte inngås en kontrakt mellom dem og NMBU. Tidlig i prosjektet var det dialog med forskerne på AFI om etikk og om medforskerne burde bruke lydopptak for å få med all informasjon, så det var på et tidspunkt et alternativ, men det var altså noe som ikke burde gjøres så vi valgte å gå for den anonyme løsningen anbefalt av NSD.

Kapittel 4: Resultater

I dette kapitlet presenteres resultater fra dataanalysen. Det ble identifisert to temaer til hvert av forskningsspørsmålene, og et undertema. De to første temaene og undertema som presenteres kan knyttes til det første forskningsspørsmålet mens tema tre og fire kan knyttes til forskningsspørsmål to. En oversikt over de identifiserte temaene med tilhørende undertema er presentert i Tabell 1.

Tabell 1: Oversikt over tema og undertema

Tema	Undertema
«Det har vært tidkrevende»	
«Det har vært verdifullt»	«Man får jobbe sammen»
«Blitt tryggere på seg selv»	
«Nye ferdigheter og økt forståelse»	

4.1 Tema 1: Det har vært tidkrevende

Gjennom UngHus har ungdom i ulike bydeler deltatt på forskjellige aktiviteter som medforskere for å få fremdrift i planene om å etablere eller utvikle ungdomshus i sin bydel. Under workshop med medforskerne og gjennom intervjuer de selv har utført kom det tydelig frem at flere opplevde at det å delta i etableringen eller utviklingen av et ungdomshus både var tid- og energikrevende. Aktiviteter har bestått i deltagelse på flere workshop-rekker hvor de, blant annet, har kartlagt hvem man kan finne svar fra, hvordan man kan kontakte relevante aktører, hva man skal spørre om og hva som må til for å sikre fremdrift i målene de hadde satt. I den sammenheng har de snakket med bydelsutvalget under åpen halvtime, modellert,

idemyldret, laget en tidslinje med oversikt over funnene sine, vært på befaringer, intervjuet politikere og andre aktuelle aktører.

For å sikre anonymisering har jeg valgt å kalle bydelen medforskerne bor i for bydel 1. Bydelen intervjuobjektene bor i blir kalt bydel 2. I bydel 1 jobbet de med å finne ut av hvorfor ungdomshusprosjektet hadde stanset. Ingen hadde gitt ungdommene som hadde medvirket beskjed om hva som hadde skjedd. Gjennom deltagelse i UngHus fant de ut at årsaken var fordi det var uenigheter om hvor mye bydelen skulle betale i husleie. I bydel 2 har ungdommen holdt til i et midlertidig bygg, i påvente av å flytte inn i det nye sambrukshuset. I denne sammenhengen har ungdom og ansatte medvirket inn mot både den midlertidige og den framtidige klubben.

De ulike aktivitetene medforskerne har vært med på viste seg å være tid- og energikrevende for ungdommene som mente at man *«brukte mye tid på å finne ut av hvem vi kunne spørre. Vi ble kastet rundt mellom forskjellige folk»* og *«man må planlegge veldig mye»*. Videre opplevde de f.eks. at *«politikerne gjorde det vanskeligere for oss. Så vi brukte mye mer tid på hva de mente med de svarene de ga oss»*. Det kan antyde at det er et behov og viktig at ungdom gis et rom til å utvikle ferdigheter til å faktisk klare å følge opp dette. Som en av medforskerne fulgte opp med *«folk står og peker på hverandre i en sirkel, også står du i midten også vet vi ikke hvem vi skal gå til»*. Å stå i midten og ikke vite hvor du skal gjøre av deg opplevde medforskerne i forbindelse med jobben med å finne svar på hvorfor deres ungdomshus hadde stoppet opp i prosessen. I bydelen de kom fra var det meningen at et ungdomshus skulle etableres, men etter hvert hadde prosessen med huset stoppet helt opp uten at de visste hvorfor. Det er slike tilfeller ikke urimelig å tenke at ungdom som ønsker å delta i planleggingsprosesser og komme med bidrag kan bli motløse og gi opp hvis man møter på utfordringer og de heller ikke har noen å spille på i etterkant.

Medforskerne intervjuet to ungdommer selv. Disse ungdommene var tilknyttet et ungdomshus som var av midlertidig karakter (bydel 2), mens de ventet på at det permanente skulle opprettes. Det kom frem at de ungdommene også mente det hadde tatt lang tid å opprette det permanente ungdomshuset ettersom det nesten hadde gått to år.

Under workshop 5 og 6 ble ungdommenes opplevelse rundt tidsperspektiv trukket fram. Medforskerne poengterte var det spesielt interessant og uheldig fordi ungdomsklubben hadde en aldersgrense på 18 år og hvis man hadde deltatt siden man var 16 og det allerede hadde gått to år ville man bli for gammel til å bruke huset når det stod klart. Som en av medforskerne sa *«man tenker liksom at det ikke haster så mye – at det ikke er så viktig. Politikere tenker sikkert det»*. En av de andre medforskerne fulgte opp med; *«det er kanskje midlertidig for en*

på 50, men det er permanent for en som går på ungdomsskolen. Og det er litt interessant egentlig». For en ungdom vil derimot to år av livet være betydelig ettersom ungdomstiden er en tid for mye utvikling og endring. Som medforskerne også fant ut av når de intervjuet så ville begge ungdommene fra bydel 2 blitt for gamle til å bruke det permanente ungdomshuset når det stod klart ettersom de ville blitt 18 år og utenfor aldersgrensen for bruk av huset. Det kom frem at «[Aldersgrensen] var 18 år, og de fylte begge 18 år neste år, og de hadde jobbet lenge med huset, og de synes det var dumt at de ikke fikk lov til å være der. Prosessen i huset har gått ganske sagte, fordi det startet for sånn fire år siden. Det startet i 2018 og det blir ikke ferdig før i 2022 neste år ... På høsten».

Det har vært mye snakk om midlertidige ungdomshus, og når prosessen tar så lang tid blir det midlertidige egentlig permanent for disse ungdommene. Som en medforsker fortalte *«det var dumt at det var sånn at de ikke var yngre sånn at de også kunne bruke huset. Det er ganske mange som kjenner seg igjen i det»*. Det å legge mye tid og innsats i å utvikle et ungdomshus man selv uansett ikke kan bruke vil kunne oppleves som kjedelig og gjøre at man ikke ønsker å delta fordi man ikke ser poenget hvis det er ‘allment’ kjent at ting tar så lang tid. Det å ha midlertidige ungdomshus kan også reise spørsmålene om det midlertidige huset blir laget like ‘bra’ som det permanente huset kommer til å være ettersom det uansett bare er midlertidig.

Under workshop nummer 6 ble medforskerne sine intervjuer diskutert. Det medforskerne også synes var interessant var at de kunne ha så like opplevelser selv om de hadde deltatt på ulike prosjekter. Som en av dem sa: *«de hadde de samme utfordringene, jeg tror de, vi oppfattet det på lik måte. Vi begge møtte på utfordringer, at det tok lang tid. Så det synes jeg var litt interessant. At man kan ha like opplevelser»*. Som en av de andre medforskerne videre poengterte så *«sier bare noe om hvordan systemet er, når man er i helt forskjellige prosjekter og har de samme opplevelsene. At det liksom de problemene man finner er ganske gjennomgående da»*.

4.2 Tema 2: Det har vært verdifullt

Til tross for at deltagelsen var tidkrevende og medforskerne opplevde at de ikke alltid fikk raskt svar på det de lurte på eller at det ikke gikk like ‘smooth’, var alle klare på at deltagelsen hadde vært lærerik og at de ikke ville vært foruten opplevelsen.

Som en av medforskerne sa så «*hjelper å ikke jobbe alene*» og at det var viktig og klare å «*få til noe, spesielt å få til noe med andre*». Som også en av medforskerne sa var grunnen til deltagelse: «*håpet om å få til et endelig hus, som man kan bruke. At det drev oss selv om det var utfordringer og at det var vanskelig*» og at grunnen til at det var viktig å få til et endelig hus var «*det var andre klubber, men de lå litt unna bydelen, så man måtte liksom dra litt sånn, dra et sted, det var ikke noe som var nærme nok. Men nå som det huset kommer, og det faktisk er noe i vår bydel, så er jo det en bra ting at man kan møtes å bli kjent med folk og sånt, jeg tror mange trenger det*». Ved å bidra innenfor rammene UngHus har lagt opp til har de sett at man ikke trenger å være alene om noe og at hvis man jobber hardt mot et mål kan man lykkes.

Det har med andre ord vært verdifullt at det har eksistert et rom for å utøve medvirkning og at de fikk se at det er mulig å få til noe, og da spesielt å få til noe med andre. Ved å jobbe etter UngHus sin metode kan man også se at medvirkning ikke nødvendigvis er noe som kun er avgrenset til prosjektperiodens start og sluttdato, men det kan være en del av et større samfunnskifte om å samskape endring sammen. Medvirkning handler ikke bare om å huke av en boks også gå videre med plan- eller utviklingsprosessen. Det kan også handle om hva medvirkningen, hvis det gjøres på en skikkelig måte, kan bidra til på lang sikt. Som en av medforskerne sa «*jeg vet ikke om jeg hadde vært like engasjert om jeg ikke hadde fått noe utbytte av det ... det er veldig interessant og lærerikt*» og som en annen medforsker sa «*jeg husker den første kvelden ... hvor vi fikk opplæring*». I løpet av workshoprekken kom det frem at medforskerne (bydel 1) hadde jobbet med en tidslinje som de tydelig var veldig stolte av, ettersom det var noe de hadde jobbet mye med. Tidslinjen var en lang plakat der medforskerne festet alt de fant ut av. Tidslinjen ga en oversikt over funnene de hadde og viste hva som hadde skjedd med huset fra det stoppet opp til det startet opp igjen. Som en sa nå kan vi «*all informasjon relatert til det at det skal bli et ungdomshus*», og de har vist å være stolte av å påvirke og utvikle sitt eget ungdomshus.

Under intervju med ungdommene fra det andre ungdomshuset kom det frem at medforskerne der hadde vært med på å designe hvordan det skulle være inne i klubben med forskjellige møbler og farger, og at det var viktig at det skulle være varme farger slik at man følte seg komfortabel når man var på klubben. Som en av medforskerne gjenfortalte under workshop 6 «*De hadde forskjellige ideer om hva rommet skulle inneholde og dro på befaring. At de fikk inspirasjon fra andre steder, og tok kontakt med de som skulle bygge huset*». Gjennom denne metoden kan man se at de har fått en måte å bruke seg selv mer aktivt på.

Når vi snakket om hvordan man kan vite om det har vært god medvirkning, var medforskerne klare på at det handler om *følelsen* man sitter igjen med. Ifølge medforskerne er det viktig at en selv vet at man har jobbet hardt og føler at en har deltatt, og at det er det som kan si noe det har vært god medvirkning eller ikke. Som en av medforskerne sa «*hvis man snakker om det på skolen, og til venner, eller også kanskje skriver i aviser som aftenposten junior eller noe. da blir kanskje mange interessert og får med seg informasjonen*» og som en annen fulgte opp med handlet det om «*å møte dem, ungdom med ... på en måte, som ungdom forstår. For eksempel at man ikke bruker et avansert språk som politikere gjerne gjør, men ... ja, tilpasse er ordet jeg lette etter. Tilpasse seg målgruppa. At man blir flinkere på det*». Det var også viktig «*at ideene blir brukt og tas opp og ikke bare blir ignorert*».

Gjennom UngHus har medforskerne, i tillegg til å ha blitt kjent med andre på sin alder, jobbet med bydelsansatte og forskere for å medvirke. Det som er avgjørende, og som medforskerne presiserte var at det var viktig å bli møtt på en forståelig måte og at de voksne ikke brukte et avansert språk, men at man klarer å tilpasse seg målgruppen man ønsker å inkludere. Ved å ha mer tilpasset og forståelig begrepsbruk vil det ikke blir like mye rom for misforståelser. For at god medvirkning, slik medforskerne definerer det, skal oppnås er det viktig at planleggere eller bydelsansatte har medvirkningskompetanse og har kjennskap til ulike medvirkningsverktøy og hvordan man kan organisere medvirkningsprosesser.

Medforskerne intervjuet selv forskerne i AFI og i intervjuet kommer det frem at forskerne har lært veldig mye fra ungdommen også. Ved å jobbe med ungdom har forskerne sett at planprosesser kan bli mye bedre dersom ungdom involveres. Gjennom aktiviteter i UngHus har forskerne også blitt bedre på å vite hvilke aktiviteter som engasjerer. Forskerne har, blant annet, sett at medforskerne blir veldig engasjert når de besøker andre ungdomshus og at de ofte har et mer kritisk blikk enn de andre. Det kom også frem underveis i UngHus hvor fraværende perspektivet til ungdom er blant de som jobber i kommunen. I bydel 1 kom dette tydelig frem ved at ingen ga informasjon til ungdom som første hadde medvirket i prosessen.

På grunn av Covid-19 har mange aktiviteter på alle samfunnsområder blitt utsatt eller avlyst og fritidsklubber har vært stengt, og som medforskerne sa: «*jeg tror man kommer til å sette mye mer pris på et sånt ungdomshus for nå har vi jo ikke kunne sett hverandre på veldig lenge, og når det endelig kommer et ungdomshus tror jeg at det kommer til å bli tatt mye i bruk*». Dette sier noe om hvor verdifullt ungdomshus er for ungdommer og at eksistensen av et hus er noe som opptar dem.

4.2.1 Man får jobbe sammen

Et tydelig poeng flere av medforskerne trakk frem var muligheten til å stifte nye bekjentskap og samarbeide med andre ungdom eller voksne de ellers ikke ville kommet i kontakt med. Som en sa *«jeg tror det viktigste man kan ta med seg er de bekjentskapene man får»* og videre sa en annen at det viktigste var *«det sosiale og at jeg har blitt godt kjent med andre og fått nye venner blant de jeg har jobbet et helt år sammen med»*. Noen av medforskerne var med på en Tromsøtur, og noen personer de ble kjent med på turen er de fremdeles i noe kontakt med via Snapchat. Ved å reelt få medvirke i utviklingen av ungdomshus har medforskerne fått anledningen til å skape gode minner, bli engasjert og få nye venner og relasjoner. Deltagelse i aktiviteter har gitt en følelse av samhold og sosialt fellesskap med andre medforskere ved at de gjør oppgaver som har vært en kilde til mestring. Som en av medforskerne sa; *«man slipper å spekulere alene hvordan man kan løse den ene oppgaven til den andre»* og *«det er viktig å samarbeide og hvordan man kan lære og løse ulike problemer sammen»*.

Alle medforskerne poengterte viktigheten av samarbeid og at det var noe man måtte få til. Som en sa *«jeg fant ut at, det hjalp ikke å jobbe alene noen ganger. Man måtte kommunisere for å finne flere synspunkter av saken og på en måte prøve å finne en løsning på ting»*. Flere mente at samarbeid var noe du kunne fra før eller ble bedre på i løpet av perioden de hadde deltatt på aktivitetene og at *«alle har vært ganske forståelsesfulle og liksom, man har ikke blitt uenige om noen ting, men man har samarbeidet godt om ulike ting og sånt. Og kommet med kreative løsninger»*.

4.3 Tema 3: Blitt tryggere på seg selv

Ved å ha deltatt i et variert utvalg av aktiviteter fortalte flere av medforskerne at de sitter igjen med opplevelser og erfaringer som har bidratt til at de nå er tryggere på seg selv. Etter å ha lagt ned mye innsats for å få svar på det de har lurt på har de delt kunnskapen med de andre i gruppen og som en av medforskerne forteller; *«på slutten forteller vi alltid til de andre hva vi har gjort, og det har gjort at jeg har blitt bedre på muntlige vurderinger på skolen. For da har jeg blitt vant til å snakke høyt»*. Dette handler om at man blir tryggere på seg selv og at man føler en trygghet til å gjøre noe når man får muligheten til å gjøre det flere ganger under trygge omgivelser.

Gjennom deltagelse i UngHus har medforskerne også blitt kjent med andre mennesker, både de som er med i prosjektet (forskere eller kommunalt ansatte) og intervjuobjekter (politikere, arkitekter eller ansatte i Omsorgsbygg). Det å intervju eller lete etter kunnskap på den måten er noe flere av medforskerne ikke hadde gjort tidligere, og som en sa *«jeg fikk bedre kunnskap til å stille spørsmål til journalister og politikere»*. Videre sa en annen *«det å intervju. Jeg har brukt det på skolen og slikt. Det har vært god erfaring som jeg også kommer til å bruke senere»*. En av medforskerne la også vekt på at deltagelse i UngHus har gjort at de har fått et utvidet nettverk, blant bydelspolitikere og andre aktører, og hvis det skulle bli relevant gjorde det at terskelen for å ta kontakt på et senere tidspunkt ble lavere. Som vedkommende sa *«det ville vært lavere terskel for meg å ta kontakt med lederen i bydelsutvalget fordi vi har hatt noe til felles.. vi har møttes før»*. Dette viser at kunnskapen og ferdighetene de har tilegnet seg gjennom medvirkning har bidratt til at de er blitt tryggere på seg selv, og har fått kunnskap om blant annet, hvordan de på best mulig måte initierer til dialog med ulike aktører.

Det viser seg at etter å ha jobbet sammen, og fått støtte fra både forskerne på AFI og hverandre har man klart å forstå hva som er ment og funnet frem til gode løsninger. Medforskerne tilknyttet bydel 1 jobbet med å finne ut av hvorfor ungdomshusprosjektet i bydelen hadde stoppet opp. Etter å ha funnet ut av hvorfor prosessen hadde stanset var de på åpen halvtime og fortalte om sine funn og krevde at prosjektet skulle starte opp igjen med ungdom involvert. Det kom det tydelig frem at hadde det ikke vært for dem, deres innsats og involvering i etableringen av ungdomshuset er det ikke sikkert huset hadde vært der det er i dag i prosessen. Planen er at ungdomshuset i bydel 1 skal åpnes i løpet av 2021, og en ny gruppe ungdom skal jobbe med innholdet i huset sammen med bydelen.

Når vi snakket om hva som skal til for å minimere utfordringene man møter når man kommer med innspill til medvirkningsprosesser, poengterte en av medforskerne at man må *«stille tydeligere forventninger. Hvis du står der som et spørsmålstegn, så blir det lettere for politikere og si nei, men hvis du heller vinkler det til å faktisk forvente det så blir det ikke like enkelt i hvert fall»*. Som en av medforskerne sa så kunne man få et sånt *«fuck you blick»* av noen og at de ikke tar deg seriøst fordi man er ung, og at det kun er de voksne som tror de forstår hvordan verden fungerer. En annen mente også at *«Jeg føler alle strever med å kommunisere med voksne, uten å bli sett på som ungdom. At man ikke vet så mye. At det kun er de voksne som forstår hvordan verden fungerer. Det er en veldig stor problematikk med de voksne noen ganger. Så blir ikke ungdom sett»*. Flere av medforskerne fortalte at de nå kan stille tydelige forventninger og krav til de voksne. De godtar ikke at bare fordi de er ungdom så kan voksne bare børste dem bort og ignorere dem.

En av medforskerne nevnte at man ville ta med seg «Å kunne jobbe med andre ukjente uten å stresse, det gjør jobben mye lettere og mer effektivt». Etter å ha vært med på aktivitetene til UngHus har medforskerne blitt tryggere på og klarer å jobbe mer med ukjente mennesker (hovedsakelig de voksne). Ved å ha fått kunnskap og et sett med ferdigheter er ungdommene også mer rustet til å stille forventninger til hva de ønsker, som en sa «vi skal ikke snakke om [sted] når det blir et ungdomshus, vi skal snakke om ungdomshuset i [sted]. På en måte ta eierskap til det».

4.4 Tema 4: Nye ferdigheter og økt forståelse

Under samtale med medforskerne kom det tydelig frem hvordan de hadde tilegnet seg nye ferdigheter og økt forståelse. En av medforskerne fortalte «jeg føler at når man skal jobbe med et hus så må man planlegge veldig mye, og det kan være en stor fordel for i senere liv, for da har man på en måte mer ting i boks. Og man får mange erfaringer av å jobbe med et hus da». En av AFI-forskerne trakk også frem under intervjuet at de hadde sett at «dere er utrolig kompetente og kan en hel masse ting som [bydelspolitikere og voksne] ikke tror dere kan».

Medforskerne i bydel 1 forsket på hvorfor ungdomshuset hadde stoppet opp og det syns medforskerne selv ikke alltid var like enkelt. Flere opplevde, blant annet, det å intervju politikere som utfordrende og som en sa «det er ikke lett å intervju politikere. Man må stille korte og lure spørsmål» og «noen ganger hvor de svarer rundt spørsmålet som gjør at du blir litt confused. Du skjønner ikke helt hva egentlig svaret er. Så man måtte på en måte, hver gang vi hadde intervjuet noen, og på neste møte som vi hadde så forklarte vi hva det handlet om, og hvis vi ikke forstod hva det betydde så diskuterte vi sammen hvordan det gikk». Ved å jobbe sammen, selv om det var utfordrerne har de tilegnet seg ny kunnskap.

Medforskerne fortalte om hvordan de hadde lært utrolig mye om hvordan man lager et ungdomshus, og hva som skal til. Det har de, blant annet, gjort ved å ha vært på befaring og inspirasjonsturer til andre ungdomsklubber. Som ungdom fra bydel 2 fortalte; «når de skulle finne ideer til design gikk de til andre klubber og ungdomshus for å få inspirasjon». Videre kom det frem «også sitter jeg også igjen med kunnskap om prosessene om hvordan det er å lage et hus som er tilpasset ungdommer og som kan være gøy for dem».

Ved å jobbe etter UngHus sin metode får medforskerne kjennskap til hvordan bygge- og planleggingsprosesser fungerer, og de får lært seg et «forskerblikk» som i større grad setter medforskerne i stand til å forstå og innhente nødvendig kunnskap. Som en av medforskerne sa, hadde vedkommende lært mye om «planlegging og plantegninger og hvordan man jobber på

en klubb». De har også gjort andre aktiviteter som for eksempel å re-designe møbler og lage ting selv, og i bydel 1 jobber medforskerne nå med hvordan huset skal innredes. Flere pekte på at de også hadde fått mye erfaring om hvordan man kommer i kontakt med folk, og hvordan grave etter informasjon og intervjuer personer.

Som en medforsker fortalte og som de andre fulgte opp og var enig i: *«man får en ny forståelse for hvorfor ting er som de er. Når man får et bedre innblikk i hvorfor det tar så lang tid og sånt så skjønner man at det handler om at de diskuterer hvem som skal betale for det, for eksempel ... man har en litt bedre forståelse for sånne ting enn man hadde før».* Det at medforskerne har fått være så involvert har også gjort at de har fått en dypere forståelse av hvordan systemet fungerer.

I tillegg til å ha tilegnet seg ferdigheter og blitt mer bevisst på hvordan systemet fungerer fortalte medforskerne at de synes at dette var viktig fordi det ga noe å sette på sin CV hvis de ville ha en sommerjobb. Medforskerne i det ene prosjektet hadde fått lønn og som en sa: *«Man får også mer motivasjon, hvis man får lønn»* og *«hvis man har en jobb kan man skrive det på CVen sin sånn at arbeidsgiveren ser at man har erfaring».* Deltagelse i planprosesser via metoden som UngHus har gitt disse medforskerne en arena til å lære noe nytt som gjør at de kan bruke det når de ser etter sin første jobb, og som en av medforskerne påpekte *«det er på en måte et veldig fint sted å starte da. Fordi det gjelder hvor enn du prøver å få jobb så er det utrolig vanskelig å få hvis du ikke fra før av har noen erfaring og vise til. Så for min del i alle fall har det vært veldig viktig, det at du kan skrive den jobben på CVen».*

Selv om medforskerne lærte mye mente de også at *«det å lære seg et mer formelt språk og lære seg intervjuetnikker og sånt er veldig avhengig av hvilken jobb man får, men det å kunne skrive jobben i seg selv på CVen har vært viktigere. Enn den erfaringen du får».* Det var ikke avgjørende for hvorfor de var med i prosjektet, men de mente at det var et stort pluss.

Kapittel 5: Diskusjon

Denne studien har hatt til hensikt å undersøke hvordan ungdom har opplevd deltagelse i UngHus-prosjektet, og hvilke opplevelser de sitter igjen med og kan ta med seg videre etter deltagelse og medvirkning i UngHus-prosjektet, og videre belyse hvordan det kan ha hatt betydning for unges helse- gjennom teori om opplevelse av sammenheng (OAS). Som kom frem i resultatene er det funn som viser at medforskerne har opplevd deltagelse som tidkrevende, men verdifullt og funn som viser at ungdom har blitt tryggere på seg selv og tilegnet seg ferdigheter og økt forståelse. Dette kapittelet vil diskutere resultatene i lys av oppgavens to forskningsspørsmål, teori og empiri. Avslutningsvis vil metodiske styrker og svakheter bli drøftet opp mot begrepene gyldighet, pålitelighet og overførbarhet (Malterud, 2017).

5.1 Medvirkning gjennom UngHus-prosjektet

Funnene i denne studien viser at ungdom som har medvirket i planleggingen eller utviklingen av ungdomshus gjennom metodene som UngHus har anvendt har opplevd denne deltagelsen som tidkrevende og verdifull. Funnene viser videre at iverksettelsen av slike metoder for medvirkning oppleves som verdifull for ungdommene der og da. I tillegg er den verdifull da ungdom tar med seg økt trygghet i seg selv, ferdigheter og forståelse som kan brukes på andre arenaer og i andre sammenhenger i livet, og ikke bare inn i den aktuelle medvirkningen av ungdomshuset.

Barn og unge blir i økende grad sett på som kompetente aktører med unike erfaringer som er verdifulle for utviklingen av samfunnet, og det finnes mange etablerte ordninger for inkluderingen av barn- og unges medvirkning i offentlig forvaltning (KMD, 2014). Det er ikke mangel på argumentasjon for hvorfor ungdom skal medvirke i utviklingen av sine nærområder. Likevel er det ikke så lett å iverksette reelle medvirkningsprosesser som føringene i lovverket eller myndighetene skal ha det til. Det var noe Lund (2014) bemerket i forbindelse med medvirkningsprosesser i områdeløftet hvor det, blant annet, viste seg at ungdommer var underrepresentert. utfordringer i medvirkningen av ungdomshus var noe vi merket oss i denne studien ved at medforskere som hadde medvirket på to forskjellige prosjekter satt igjen med like opplevelser og hadde opplevd samme type utfordringer. Som studien viste så sier dette «bare noe om hvordan systemet er, når man er i helt forskjellige prosjekter og har de samme opplevelsene». Det manglende perspektivet til ungdom var spesielt synlig når det viste seg at

ingen hadde gitt ungdommer som tidligere hadde medvirket i bydel 1 beskjed om at utviklingen av deres ungdomshus hadde stoppet opp. Disse utfordringene er ikke uvanlig og tidligere forskning om medvirkning viser til samme utfordringer (Hagen et al., 2016). Det kan virke til at systemet som skal tilrettelegge for medvirkning har flere forbedringspotensialer. Det handler ikke om at ungdommene ikke er gode nok «partnere» å ha med inn i ulike medvirkningsprosesser, men at kommunene og utbyggere som skal tilrettelegge for medvirkning bør gjøre noe annerledes slik at de unges stemmer skal blir ivaretatt.

Medforskerne opplevde flere hindringer på veien i sin søken etter kunnskap om hvorfor ungdomshuset hadde stoppet opp eller hvordan de best kunne bidra til utviklingen av sitt ungdomshus. Som kom frem så brukte medforskere *“mye tid på å finne ut av hvem vi kunne spørre. Vi ble kastet rundt mellom forskjellige folk”*. Det er i slike situasjoner ikke urimelig å tenke at ungdom som ønsker å delta i planleggingsprosesser og kommer med innspill kan bli motløse og gi opp i møte med slike utfordringer. Medforskerne har gjennom UngHus derimot tilegnet seg ferdigheter, og fått en økt forståelse om hvorfor hendelser skjer. De har også hatt sosial støtte i hverandre og andre ansatte som har vært med i UngHus-prosjektet.

Selv om hendelser der og da virket vanskelig, har medforskerne sammen, tatt utfordringer på strak arm. Dette kan knyttes til OAS ved at de ser tingenes tilstand som de er og ikke bli stresset av dem fordi de opplever situasjonen som begripelig, håndterbart og meningsfullt (Antonovsky, 2012). Å få opplæring og en kunnskapsbase vil bidra til å styrke medforskernes motstandsressurser, noe som vil skape sterkere OAS (Lindström & Eriksson, 2015)

Hadde medforskerne ikke fått opplæring og kompetanse på hvordan de kan medvirke i lokale planprosesser kan de oppleve situasjonen som mindre håndterbar og begripelig (Antonovsky, 2012).

Medforskerne la vekt på at medvirkningen har vært tidkrevende, men tidkrevende var ikke ensbetydende med noe negativt da de også opplevde det som verdifullt. Ungdomshus og et sted å være er noe som opptar og er viktig for ungdommer (Hagen et al., 2016) Som studien også viser mener medforskerne at flere ungdommer kommer til å sette pris på etableringen av et ungdomshus i bydelen og at det kommer til å bli mye brukt. Dette spesielt etter korona-året hvor ungdommene ikke har sett hverandre ordentlig på lenge. Studien viser også at ungdom tenker at ansvarlige voksne ikke tror at etableringen av ungdomshus haster. Det er fordi begge bydeler opplevde lange og tidkrevende planprosesser. Det viste seg å være uheldig da ungdommer i denne studien ville bli for gamle til å bruke ungdomshuset når det permanente stod klart. Ungdom kan også oppleve midlertidighet annerledes siden de er i en tid i livet hvor

det er mye utvikling, så to år med midlertidig ungdomshus er en vesentlig tid av den enkeltes ungdomsliv (Braun-Lewensohn et al., 2017). Medforskerne sine opplevelser om at etableringen av ungdomshus ikke haster står ikke i stil med det myndighetene påstår at de skal prioritere. Nemlig at det er nødvendig å etablere sosiale møteplasser som fremmer deltagelse, mestring, tilhørighet og opplevelse av mening (Meld. St. 19 (2014–2015)).

Ungdomsklubbene har en sentral posisjon som innsatsarena for folkehelsearbeid da det å delta i en fritidsaktivitet kan bidra til å utvikle identitet, en følelse av tilhørighet, mestring og trygghet (Eriksen og Seland 2020). På ungdomsklubbene møtes også mange forskjellige ungdommer som gjør at det kan knyttes vennskap på tvers av sosiale eller kulturelle bakgrunner (Seland og Andersen, 2020). Vennskap og sosialt samhold er funn i dette studiet også, og som en av medforskerne viste til *«jeg tror det viktigste man kan ta med seg er de bekjentskapene man får»*. Mahoney og Stattin (2000) sin studie viste at det var mer sannsynlig med uønsket oppførsel blant ungdom som deltok i aktiviteter som krever mindre struktur. UngHus-prosjektet og aktivitetene medforskere bidrar med krever endel, og som en av medforskerne sa *«man må planlegge veldig mye»*. Det kan vise at i tillegg til å legge opp til vennerelasjoner på tvers og bli påvirket av «kompetente jevnaldrende» (Mahoney & Stattin, 2000) kan UngHus sin metode bidra til en lærings- og utviklingsarena som kan gi mestringsopplevelser og virke positivt inn på ungdommers utvikling. Støtte fra jevnaldrende og et støttende miljø kan være med å styrke komponenten håndterbarhet og relateres til økende grad av OAS (Natvig et al., 2006). Gallant (2014) sin studie viser også at det å tilhøre et sosialt nettverk eller ha sosial støtte fra f.eks. venner kan påvirke helseatferd i en positiv retning.

Aktivitetene medforskerne gjennomførte ga også følelsesmessig mening og var verdt tiden og innsatsen som ble lagt inn. Som en medforsker sier at det som motiverte var; *«håpet om å få til et endelig hus, som man kan bruke. At det drev oss selv om det var utfordringer og at det var vanskelig»*. Det kom tydelig frem ved at medforskere snakket stolt om hva de hadde oppnådd, fått gjennomslag for og at de var motiverte for å medvirke. Motivasjonsaspektet er noe som bidrar til å styrke OAS (Antonovsky, 2012). I studien kom det frem at hadde det ikke vært for medforskerne i bydel 1 som krevde at prosjektet skulle starte opp igjen kan det hende at ungdomshuset ikke hadde vært der det er i planprosessen. Planen er at det skal åpne i løpet av 2021, og medforskerne var tydelig stolte av å ha medvirket til etableringen av sitt eget ungdomshus, og av å ha fått til noe.

I UngHus-prosjektet har ungdommene deltatt som medforskere og gjennom ulike aktiviteter i workshops har de lært metoder for kunnskapsinnsamling som de i etterkant har brukt når de har intervjuet relevante aktører, vært på befaringer eller gravd etter informasjon. Gjennom å medvirke etter denne metoden har de fått mer kompetanse til å bidra inn i utviklingen av ungdomshuset i sin bydel. Det å samle inn kunnskap tar tid, og det er ikke vanskelig å forstå at medforskerne kan ha opplevd medvirkningen som tidkrevende.

Studien kan videre vise at medforskere opplevde mer eierskap til utviklingsplanene ved at de ble inkludert på en måte som gjorde at de ble tryggere på seg selv og hadde mer kompetanse til å bidra inn i utviklingen av ungdomshuset. Medforskerne opplevde deltakelsen i UngHus som verdifull ettersom de blant annet, hadde fått tilstrekkelig med opplæring og opplevde støtte fra andre medforskere og forskere fra AFI når de løste oppdrag og innhentet kunnskap. Det kan sies å ha bidratt til at medvirkningen ble opplevd som meningsfull (Antonovsky, 2012).

Ettersom medforskerne ikke tidligere har «forskertrening» har de fått opplæring av UngHus gjennom ulike engasjerende metoder og verktøy. Et av verktøyene UngHus har brukt under workshops for kunnskapsinnhenting har vært splotting. Gjennom denne metoden har UngHus på en interaktiv og engasjerende måte gjort at medforskere har fått reflektert over sitt nærområde og delt kunnskap (Tolstad et al., 2017; Vestby, 2015). Opplæringen medforskerne har fått gjennom workshops var noe medforskerne trakk frem som viktig. Kompetansen de tilegnet seg er også noe de tar med seg videre etter deltagelsen i UngHus. Som studien viser *«sitter jeg også igjen med kunnskap om prosessene om hvordan det er å lage et hus som er tilpasset ungdommer og som kan være gøy for dem» og «veldig mye erfaring for hvordan man kommer i kontakt med folk, hvordan man intervjuer politikere og hvordan man graver etter informasjon»*. Dette er kompetanse som kan benyttes på flere arenaer i livet, og som har bidratt til en mestringsfølelse ved å se at de får til noe sammen.

Gjennom å ha medvirket som medforskere har ungdommene lært mye om hva som skal til for at det blir et ungdomshus. Dette har vært verdifullt og medforskerne kan i større grad se at de får noe håndfast og konkret igjen for sin innsats. En fallgrube i mange medvirkningsprosesser er at ungdom kan oppleve medvirkningstretthet. En alvorlig konsekvens av medvirkningstretthet er at barn og unge tidlig lærer at det å bruke tid og krefter på å involvere seg ikke fører til forandring og heller ikke verdt å bruke tiden sin på (Hagen, 2017). Studiens funn viser at ungdommene har opplevd deltagelsen som verdifull, og de har delt av sine erfaringer, men de har også fått noe igjen for det personlig. Det kan minimere sannsynligheten

for medvirkningstretthet ved at ungdom deler av sin kunnskap uten å få noe igjen for det eller ser at reelle endringer skjer. Lav eller dårlig involvering av ungdom kan føre til en negativ innvirkning på folkehelsen og manglende demokratiutvikling (Hagen, 2017). Blir ungdom involvert på en måte som styrker engasjement vil det derimot øke sannsynligheten for at ungdommer er villige til å engasjere seg i fremtidige prosesser. Opplæring av ungdom er forøvrig et viktig prinsipp når ungdom skal være med som medforskere (Coad & Evans, 2008).

Ved å medvirke i forhold som påvirker deres liv kan ungdom oppleve en form for kontroll, noe som kan knyttes til empowerment. Hvis ungdom kun blir involvert for syns skyld i en medvirkningsprosess eller de blir involvert i prosesser uten å ha noen form for reell mulighet til å påvirke hva som bør tas opp eller hvordan de skal medvirke kan de oppleve det motsatte av empowerment, og en form for avmakt og maktesløshet (Wallerstein, 1993). I denne studien har medforskere vist å tilegne seg ferdigheter og en forståelse som kan bli sett i sammenheng med mestring og empowerment. Som en av medforskerne sa; *«det er viktig å samarbeide og hvordan man kan lære og løse ulike problemer sammen»*. Medforskerne mente samarbeid var utrolig viktig, og vi ser at troen på at de kan klare noe sammen, som kan føre til økt kontroll i sin egen verden og som er av betydning for sitt nærmiljø (Mæland, 2016).

Å løse oppgaver i fellesskap med andre medforskere har vært en kilde til mestringsopplevelse, og bidratt til medforskerne sine mestringsressurser (Antonovsky, 2012). Som en av medforskerne sa; *«man slipper å spekulere alene hvordan man kan løse den ene oppgaven til den andre»* og *«på slutten forteller vi alltid til de andre hva vi har gjort, og det har gjort at jeg har blitt bedre på muntlige vurderinger på skolen. For da har jeg blitt vant til å snakke høyt»*.

Funn viser at UngHus-prosjektet har bidratt til å gi ungdom en lærings- og utviklingsarena som styrker deres betingelser for å håndtere og finne mening i medvirkningen og på den måten også trekke i retning av god helse. Ved å meningsfullt få medvirke i planleggingen av ungdomshus som har et fokus på de unge sine ressurser og erfaringer har vært med å styrke deres empowerment, og derav også deres helse gjennom OAS ved at de får mer kontroll over faktorer som påvirker deres liv (Antonovsky, 2012).

Studien viser videre at medforskere til tross for at de opplevde deltagelse som tidkrevende fikk de fikk mye igjen for det. Det som er avgjørende, og som ble presisert var at det var viktig å bli møtt på en forståelig måte og at de voksne ikke brukte et avansert språk, men at de ansvarlige

tilpasser seg målgruppen og på den måten oppleve situasjonen som håndterbar (Antonovsky, 2012).

Flere medforskerne opplevde at ansvarlige for planprosjektene ikke alltid tok ungdom seriøst og så på dem som ungdom som ikke visste så mye. Som en medforsker sa; *«Jeg føler alle strever med å kommunisere med voksne, uten å bli sett på som ungdom. At man ikke vet så mye. At det kun er de voksne som forstår hvordan verden fungerer. Det er en veldig stor problematikk med de voksne noen ganger. Så blir ikke ungdom sett»*. Tidligere forskning har også vist at voksne ansvarlige (utbyggere politikere, kommuneansatte), kan synes det er vanskelig å involvere ungdom i prosesser hvor det er mye usikkerhet i frykt for å skuffe ungdommen hvis de ikke får det de ønsker seg (Lorenzen et al., 2020). Det kan være uheldig, for å si at man ikke vil skuffe ungdom vil også være å si at vi ikke har tro på ungdommen eller deres evner å forstå hvordan systemer fungerer. Gjennom denne studien så vi at medforskerne tilegnet seg kunnskap og ferdigheter som bidro til økt forståelse til hvordan ulike kommunale og politiske prosesser fungerer. Som en medforsker fortalte og som de andre fulgte opp og var enig i: *«man får en ny forståelse for hvorfor ting er som de er. Når man får et bedre innblikk i hvorfor det tar så lang tid og sånt så skjønner man at det handler om at de diskuterer hvem som skal betale for det, for eksempel ... man har en litt bedre forståelse for sånne ting enn man hadde før»*. Det ble klarere for medforskerne hvorfor ting skjedde, for eksempel at en planprosess stopper grunnet budsjettdebatter. Denne forståelsen kan oppfattes som økt demokratiforståelse noe som er et av måletsetningene til UngHus. Det er viktig ettersom økt demokratiforståelse kan fremme et levende og mer åpent lokalsamfunn (Bergem 2020).

Voksne kan fort tenke at det ikke er så farlig å involvere ungdom fordi voksne har erfaringer med noe som funket for ungdom fra før av, og da kan de bare bygge videre på det. I Oslo blir Furuset bibliotek og aktivitetshus (FUBIAK) og Biblo Tøyen i Oslo ofte besøkt av bestillere, utbyggere, arkitekter og ungdomsarbeidere ettersom disse stedene blir trukket fram som suksesskonsepter og andre ønsker å kopiere konseptet til eget sted (Lorenzen et al., 2020). Det som er uheldig med en slik logikk er at det vil føre til at ungdom blir fratatt en arena til å utfolde seg, bygge erfaringer og oppleve mestring på. Det er heller ikke gitt at et konsept som funker et sted vil funke et annet sted.

Medvirkning er ikke ensbetydende med å få beslutte, og det var det heller ingen ungdom som mente. Ungdom tok det heller ikke forgitt at de skulle få gjennomslag om egne forslag eller

synspunkter. Så lenge ungdommen blir forklart på en forståelig måte som gir mening kan man ofte godta en del. Funnene viser derimot at medforskerne har fått kunnskapen til å stille tydeligere forventninger og krav til de ansvarlige voksne og på den måten ikke kun godtar at fordi de er ungdom så kan de ansvarlige ignorere dem eller gi ungdom ansvar for oppgaver som er ubetydelige i den store sammenheng (Kara, 2007).

Inkluderingen av medforskere kan innebære et stort spenn av ulike former for deltagelse. I henhold til Hart (1992) sin medvirkningsstige kan vi si at prosessene i UngHus-prosjektet både har vært drevet av de voksne, men også av ungdommen etter hvert som de har fått kunnskap. Avgjørelser er blitt tatt sammen eller så har ansvarlige voksne vært til stede i en støttende og opplærende rolle. Denne formen for medvirkning er noe Wong et al. (2010) mener er ideelt for positiv utvikling av ungdom og empowerment snarere enn ren ungdomsdrevet deltakelse, som ville vært høyere opp på medvirkningsstigen. Hele veien, gjennom prosessen, har medforskerne hatt hverandre, forskere fra AFI eller bydelsansatte å støtte seg til skulle oppgaver bli vanskelig å løse. Dette har bidratt til at medforskerne har klart å nå målene sine og løst oppgavene de har stått ovenfor (Wong et al., 2010).

Resultatene viser at medvirkning for medforskerne handler om følelsen man sitter igjen med etter å ha medvirket. Hvis man føler at man har jobbet hardt og fått bidratt, er det som kan si noe det har vært god medvirkning eller ikke. God involvering av ungdom kan også føre til at de snakker mer om det i hverdagen og deler kompetansen og opplevelsene de har vært igjennom med venner, noe som kan føre til et økt engasjement og stedstilhørighet og derav også med på å fremme folkehelsen (Evensen & Raanaas, 2018).

Det handler med andre ord ikke om hvor «høyt» på medvirkningsstigen deltagelsen har vært. Hvor man opplever seg selv på medvirkningsstigen vil også være en subjektiv opplevelse, og avhengig av forventningene du har til medvirkningen (Kara, 2007).

For å komme på et nivå hvor medforskere føler at de får bidratt er det viktig at det blir satt av tilstrekkelig med tid også av de som skal lede medvirkningen f.eks. i en planprosess. Klubbundersøkelsen til Ungdom og Fritid (2020) viste til et økt behov for medvirkningskompetanse og kompetanse på medvirkningsmetodikk. Det holder ikke å bli invitert til et møte, få lov til å komme med noen innspill også hører en aldri fra noen igjen (Hagen, 2017). Det som også er viktig er at ansvarlige voksne deler informasjon med ungdom, både når noe skjer, men også når noe ikke skjer. Informasjon og kunnskap kan styrke de unges OAS gjennom økt håndterbarhet og begripelighet. Medforskerne har vært med i en lang prosess,

og i likhet med andre mennesker og ansvarlige voksne har ungdom også behov for å vite hva som skjer videre. På den måten blir situasjonen mer håndterbar og begripelig for ungdom også (Antonovsky, 2012).

5.2 I et folkehelseperspektiv

I henhold til Ottawa-charteret (WHO, 1986) omhandler helsefremmende arbeid om å skape et støttende miljø, legge til rette for utvikling av personlige ferdigheter og motstandskraft samt styrke felleskapets handlinger. De viktigste arenaene for å skape god helse ligger utenfor helsetjenesten, og det er viktig å jobbe på tvers av samfunnsområder for å fremme helse slik at det blir en positiv ressurs i hverdagen (Mæland, 2016). UngHus sine innovative metoder for medvirkning er en viktig innovasjon innenfor det helsefremmende arbeidet. UngHus har gitt et positivt bidrag til medforskerne sine liv. Det har skjedd ved at ungdom blir inkludert som medforskere, og med sin erfaringsbakgrunn har kunne gitt medvirkningsinnspill for å få til et bra ungdomshus. Ungdom kan oppleve bedre helse når de får holde på med aktiviteter som de har lyst til og mestrer (Helsedirektoratet, 2017). Studien viser at medvirkning og måten medforskere fikk mulighet til å medvirke på har vært verdifull ettersom ungdom har ønsket et sted i sin bydel og det var noe de fikk gjennomslag for. Som kom frem i resultatene: *«det var andre klubber, men de lå litt unna bydelen, så man måtte liksom dra litt sånn, dra et sted, det var ikke noe som var nærme nok. Men nå som det huset kommer, og det faktisk er noe i vår bydel, så er jo det en bra ting at man kan møtes å bli kjent med folk og sånt, jeg tror mange trenger det»*. Mange ungdommer bruker fritidsklubber, og et støttende miljø og gode venner er spesielt viktig i ungdomstiden. Venner blir sett på som en ressurs for komponenten håndterbarhet (Antonovsky, 2012), og venner er også med på å fremme god helse i ungdomsårene (Laible et al., 2000).

Resultatene i studien viste også at nye venner og bekjente ble trukket frem som betydningsfullt ved deltagelse. Som en sa *«jeg tror det viktigste man kan ta med seg er de bekjentskapene man får»*.

UngHus-metoden bidrar således til nærmiljøutvikling direkte gjennom å styrke mestringsressursene hos den enkelte ungdom som er med som medforsker (Antonovsky, 2012). Metodikken fører til at ungdom får gitt medvirkningsinnspill til lokale nærmiljøprosjekter med økte ferdigheter, som gjør at de er bedre rustet til å forvente noe av de ansvarlige voksne. Som

en av medforskerne sa var de blitt bedre på å «*stille tydeligere forventninger*» og ungdom står der ikke som spørsmålstegn og lurer på hva de kan gjøre eller svare tilbake (Wong et al., 2010). Det er med å bidra til empowerment.

Ved bruk av kreative og innovative metoder som er tilpasset ungdom får de et rom hvor de kan bidra med kunnskap som vil gi økt tilhørighet og mestring, og som igjen kan bidra til økte forutsetninger for god helse. Resultatene viste at medforskere opplevde trygghet og økte ferdigheter gjennom prosjektet. Det kan de ta med seg inn i andre arenaer i livet, som skolen. Som medforsker sa, «*på slutten forteller vi alltid til de andre hva vi har gjort, og det har gjort at jeg har blitt bedre på muntlige vurderinger på skolen. For da har jeg blitt vant til å snakke høyt*». Det kom også frem i resultatene at medvirkningen gjennom det å ha vært medforsker ikke bare har gitt dem en arena for å få økt trygghet og mestringsopplevelser, men er også noe medforskerne kan bruke når de ser etter en sommerjobb.

UngHus-metoden kan også indirekte påvirke andre ungdom som ikke har vært en del av prosjektet i en positiv retning gjennom endringer i det fysiske og psykososiale rom når et ungdomshus blir etablert i nærmiljøet (Evensen & Raanaas, 2018). Det er derimot viktig å forsøke å inkludere et bredt spekter av forskjellige ungdom når man iverksetter slike prosjekter sånn at synspunktene til gruppene som ikke blir representert ikke går tapt (Hagen et al., 2016).

Det å bli motivert og få økt selvtillit kommer av tidligere erfaringer og mestringsopplevelser, og ved å medvirke etter denne metoden kan medvirkning få en dobbeltfunksjon for ungdom ved at de både får medvirket i selve utviklingsprosessen, men også at de blir inkludert på måte som gir personlig vekst og mestring. Kreative metoder for medvirkning kan støtte opp om 'utsatt ungdom' ved å gi økt selvtillit, bygge mestringsressurser og en arena til å tilegne seg nye ferdigheter. Som studien kan vise til "*jeg vet ikke om jeg hadde vært like engasjert om jeg ikke hadde fått noe utbytte av det ... det er veldig interessant og lærerikt*».

Det er viktig i et folkehelseperspektiv da en ser at det er et behov for flere arenaer å oppleve mestring på. Det er spesielt viktig når flere ungdommer rapporterer at de sliter med dårlig selvbilde, følelse av håpløshet, søvnproblemer, stress og slit i hverdagen (Bakken, 2020).

5.4 Metodediskusjon

Under vil jeg diskutere metoden opp mot begrepene gyldighet (validitet), pålitelighet (reliabilitet) og overførbarhet (generaliserbarhet).

5.4.1 Gyldighet

Gyldighet handler om hvorvidt metoden som er brukt i studien er egnet for å undersøke det den er ment å undersøke (Malterud, 2017).

Det skal sies at jeg aldri har gjennomført en tematisk analyse tidligere og jeg har aldri fasilitert en deltagerorientert studie heller. Det å ikke ha erfaring fra lignende analyser tidligere kan ha påvirket resultatene ved at jeg har gått glipp av viktig informasjon i det empiriske materialet. Jeg har derimot fått hjelp fra veileder på NMBU og en forsker fra AFI var med på alle workshoppene. Medforskerne i studiet har også kommet med innspill til analysen og i etterkant kvalitetssikret den ved å se på rådataene, kodene og temaene som ble laget. Inkludering av barn og unge i deltagerorienterte studier er fremdeles relativt nytt og reiser mange spørsmål om hva som er de beste metodene og teknikkene (Water 2018).

Jeg kunne tatt minste motstands vei og gjennomført en håndfull dybdeintervjuer med ungdom, deres opplevelser og hva de tar med seg videre etter deltagelse i UngHus. Den metoden vil også bidratt til produksjon av kunnskap som kunne gitt valide resultater om opplevelsene til ungdom. Valget falt derimot på en deltagerorientert tilnærming hvor medforskere med sin erfaring og bakgrunn har bidratt til kunnskapsproduksjon om en problemstilling som var relevant for dem, og som de også var interessert i å finne svar på. Denne metoden har fordeler for både forsker og ungdommen, ved at forskere får forsket på et samfunnsaktuelt fenomen som medforskerne er enig i at verdt å forske på, og medforskerne får en arena til dele kompetanse, å tilegne seg nye ferdigheter og brukt seg selv. Workshopmetodikken gjorde også at det var rom for en åpnere dialog som gjorde at vi kunne fange opp svar på forskningsspørsmålene som vi ellers kunne gå glipp av ved en annen fremgangsmåte som f.eks. systematisk intervjuguide.

En av fordelene med en deltagerorienterte studie er at medforskerne kan ut fra sin bakgrunn stille andre spørsmål og tolke data på en annen måte. Intervjuguiden ble laget av medforskerne, og de stilte noen andre spørsmål enn det jeg ville laget. Det handlet ikke om at spørsmålene var mindre relevante for det vi ønsket å studere, intervjustørsmålene var bare enklere formulert.

Medforskerne vil også, i kraft av å være ungdommer og ha deltatt i UngHus over en lengre periode ha tilgang til informanter det ellers kunne vært vanskelig å finne frem til eller oppdrive, noe som kan bidra til å styrke forskningens gyldighet og treffsikkerhet (Askheim, 2017). Vi kan ikke si at det var aktuelt her ettersom vi ikke fikk tak i så mange informanter i det tidsrommet vi hadde tilgjengelig. I all forskning vil pragmatiske hensyn spille inn, og alle former for forskningsaktivitet preges av begrensede ressurser, som kan avgrense metodologisk mangfoldighet (Tjora, 2017). Hadde vi hatt mer tid tilgjengelig er det sannsynlig at det var mulig å fremskaffe flere informanter og mer data.

Det kan ses på som en svakhet at datamaterialet er innhentet fra få informanter sett opp mot hvor mange prosjekter som eksisterte i ulike bydeler, og det er ikke sikkert at alle ungdommer (medforskere) sitter igjen med den samme opplevelsen eller erfaringene. Noen av medforskerne som har vært med i UngHus-prosjektet har deltatt gjennom skolefaget «innsats for andre», og ingen av de er inkludert i denne analysen. Medforskerne sitter sannsynlig igjen med mange forskjellige opplevelser både fordi de er forskjellige mennesker, men også fordi man har vært med på forskjellige aktiviteter. Noen medforskere har intervjuet bydelspolitikere, men det har ikke alle gjort. Stedene medforskerne har jobbet med har også variert fra midlertidig ungdomshus i en barnehage til store samfunnshus som skulle fungere som både bibliotek, ungdomshus og frivillighetssentral. Det hadde vært gunstig å fått snakket med flere medforskere, da det kunne gitt enda mer forståelse og innsikt.

Til tross for få informanter kan man si at studien står seg gyldig for den aktuelle konteksten studien er gjennomført i ettersom vi fikk seks medforskere som delte sine opplevelser og erfaringer med UngHus.

5.4.2 Pålitelighet

Pålitelighet (reliabilitet) handler om forskningsresultatenes konsistens og troverdighet (Tjora, 2017). Ved deltagerorienterte metoder er det viktig at forskningsstrategien er transparent og åpen slik at det er mulig se hva som er blitt gjort (Tjora, 2017). I kapittel 3 ble alle workshops og innhold beskrevet. Det er også skrevet en prosjektlogg som sier noe om fremdriften og eventuelle utfordringer som oppstod underveis. Gjennom å være transparent kan andre ta stilling til forskningens kvalitet og om fremgangsmåten er noe en selv kunne tenke seg å benytte. Leseren kan også se hvilke ulemper og fallgruver man kan havne i ved å bruke metoden.

Planen var å intervju flere enn det medforskerne ente opp med å gjennomføre. Antall intervju på tre stykker hver var noe medforskerne selv satt som et realistisk mål, men til sammen endte de kun opp med to intervju. Det at det skjer slike 'feil' er helt normalt i denne type forskning, og det er vanlig at det er mer uforutsigbart å jobbe med ungdom som medforskere. Ikke fordi de ikke vil eller er interessert, men de har mye annet i livet sitt. De unge er travle med mye skole, de blir slitne og det er mye uforutsigbart som kan skje selv om man har laget et bra opplegg. Det er en metodisk utfordring ved bruk av medforskere for å produsere data (Coyne). En forsker må ta høyde for at det kan være mer uforutsigbart, rotete og flytende, og en kan ikke ta høyde for at alt går som planlagt. Ved større prosjekter vil det kreve til dels store ressurser og tid for å gjennomføre gode medvirkningsprosesser i innsamling av datamateriale og eventuelt også gjennomføringen av medvirkningsbaserte analyseprosesser.

Medforskerne fikk ikke svar på alle e-post de sendte ut, noe som gjorde at tiden drøyde seg. Det er uvisst hvorfor de ikke fikk svar, men e-post kan ha gått i spam-filteret eller så kan voksne bare ha latt vær å svare medforskerne på e-posten. Hadde jeg selv vært den som skrev e-post hadde jeg trolig sendt flere oppfølgings e-poster.

At medforskere innhenter materialet på vegne av andre som skal gå igjennom notater i etterkant kan også oppleves vanskelig, og man kan føle at en ikke har det samme eierskapet til materialet som når en intervjuer og transkriberer på egenhånd (Kvale et al., 2015).

Medforskerne fikk heller ikke mulighet til å opptak av intervju, så vi kan ha gått glipp av relevant informasjon ved at de kun tok notater.

Det jeg har lært ved å bruke denne metoden er at det er flere elementer man må tenke på når man organiserer en workshop og som det er nødvendig og ha et bevisst forhold til. Det for å sørge for at man ikke tar helt overhånd og ender opp med at medforskerne blir "overkjørt" eller ikke hørt (Thomas-Hughes, 2018). For min del kom dette spesielt til uttrykk under workshop nummer to når vi skulle lage spørsmål til forskerne og det bare var en medforsker igjen til slutt på zoom-møtet. Jeg ble veldig selvbevisst på det at jeg ikke skulle legge ord i munnen på vedkommende og stille spørsmål jeg selv ønsket, men at jeg måtte la vedkommende selv komme frem til spørsmål og heller fasilitere og stille spørsmål som gjorde at vedkommende selv tenkte ut spørsmål. Når man da kun er to i et zoom-møte føltes det litt merkelig selv om stemningen var god.

5.4.3 Overførbarhet

Overførbarhet, eller generaliserbarhet er hvorvidt det man har funnet frem til er relevant i andre sammenhenger. Malterud (2017) mener at ingen kunnskap er allmenngyldig, og en forsker må alltid overveie validiteten av hva studien forteller noe om, og hvilken overførbarhet funnene har ut over sammenhengen studien er gjennomført i. Dette studiet har kun sett på UngHus og seks medforskerne sine opplevelser og erfaringer. Det kan derfor stilles spørsmål om overførbarheten til lignende prosjekter eller om flere medforskere opplevde det samme. Opplevelser og erfaringer som medforskere i studiet forteller om kan dermed være vanskelig å generalisere eksternt utenfor sin egen kontekst (ekstern validitet, Malterud 2017). Likevel kan man si at resultatene kan ha en viss overføringsverdi på noen områder. For å sikre studiens relevans utover de dataene som er analysert har jeg brukt tidligere forskning og eksisterende teorier som bidrar til å støtte opp under en større gyldighet og overførbarhet (Tjora, 2017).

5.4.4 Hvordan har Covid-19 påvirket innsamling av data?

12 mars 2020 innførte Norge de strengeste tiltakene i fredstid for å bekjempe et virus kjent som Covid-19 (Regjeringen, 2020). Dette har utvilsomt påvirket hele befolkningen og ikke minst all ungdom i Norge. Ikke bare har Covid-19 ført til stor frustrasjon blant ungdom som har sett stengte fritidsklubber i lang tid, men Covid-19 har også påvirket innsamlingen av datamaterialet ved at all dialog var digital. Optimalt var det ønskelig å gjennomføre workshop og intervjuer samlet og personlig, men grunnet smittevernregler måtte det gjøres digitalt. Det har vært lærerikt, men også utfordrende da helt andre problemstillinger og spørsmål som vi ellers ikke måtte forholdt oss til dukket opp. For eksempel, postet jeg samtykkeskjema og taushetserklæring. Noen av medforskerne hadde ikke alltid på kamera under workshopen, og de byttet mellom telefon og PC hvis det ble dårlig lyd eller de ikke hadde batteri på mobilen. Noe av den non-verbale kommunikasjonen og samholdet workshopdeltagere kan få hvis det hadde blitt gjennomført fysisk kan ha blitt mistet. Det var derimot andre positive aspekter ved digital gjennomføring, og det var at vi kunne delta fra hvor som helst, og vi trengte ikke å ta høyde for reisevei. Når vi skulle ha 'check in' på 15 minutter var det enkelt å gjøre det gjennom Zoom. Det kan være aktuelt å ta høyde for at digital innsamling av datamateriale kan ha påvirket datamaterialet i noen grad.

Kapittel 6: Konklusjon og avsluttende refleksjoner

Hensikten med denne studien har vært å undersøke hvordan medforskere har opplevd og erfart medvirkning og deltagelse i UngHus-prosjektet, og videre belyse hvordan det kan ha hatt betydning for unges helse gjennom teori om opplevelse av sammenheng (OAS).

Denne studiens funn viser at medforskerne som har deltatt i UngHus-prosjektet har opplevd dette som tidkrevende, men også verdifullt. Gjennom medvirkningen i UngHus-prosjektet har medforskerne tilegnet seg nye ferdigheter og kunnskap, og de ville ikke vært foruten opplevelsen. Sammen har de lært å overkomme situasjoner som først kan ha virket uoverkommelige, de har løst ulike utfordringer og kommet frem til løsninger som har bidratt til utviklingen av eget nærmiljø. Oppgavene medforskerne har gjort og målet de har hatt har opplevdes som meningsfulle og dermed verdt engasjementet og innsatsen. Det er også noe studien har vist bidrar til å styrke OAS.

Studien har videre vist at medforskerne har blitt tryggere på seg selv. Det er positivt både for mulige bidrag inn i fremtidige medvirkningsprosjekter i nærmiljøet, men også ved at medforskerne har blitt tryggere på andre arenaer som skolen, gjennom ferdighetene de har tilegnet seg. Samtidig har de fått venner og etablert nye relasjoner. Bekjentskapene og nye venner som kom med deltagelsen, ble ansett som betydelige og en viktig grunn for å medvirke.

Denne studien viser at det å delta som medforskere inn i nærmiljøutvikling er noe som bør utforskes mer ettersom det kan bidra til å trekke i retningen av god helse hos ungdom. God helse ved at de får en arena for mestringsopplevelser, får utviklet ferdigheter, økt systemforståelse, trygghet og venner.

Studien har også sett at flere av medforskerne poengterte at en slik deltagelse var verdifull fordi det var noe de kunne inkludere på sin CV. Dette er et spesielt interessant poeng fordi stadig flere unge rapporterer om økt stress og vanskeligheter med å fullføre skole og finne arbeid. Derfor er det avgjørende å tenke annerledes om hvordan vi kan bruke medvirkning og

medforskere til å produsere ny kunnskap, som igjen kan gi medforskere en arena for mestring og muligens bidra til å skape flere innovative løsninger for hvordan vi kan håndtere fremtidens samfunnsutfordringer. Da er det nødvendig å inkludere ungdom på andre måter enn tidligere. Samfunnet forandres raskt, nye teknologiske løsninger utvikles og for å tilby gode tjenester og oppleve god helse trenger vi ungdommen med på laget for at de kan definere og finne løsninger på utfordringene de ser påvirker livene deres.

Referanser:

- Andersen, P. L. & Seland, I. (2019). *Fritidsklubber i et folkehelseperspektiv. Analyser av statlige dokumenter 2007–2017 og Ungdata 2015–2017*: Velferdsforskningsinstituttet NOVA
- Antonovsky, A. (2012). *Helsens mysterium den salutogene modellen*, b. 1. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35 (4): 216-224. doi: 10.1080/01944366908977225.
- Askheim, O. P. (2012). *Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid* Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Askheim, O. P., Lid, I. M. & Østensjø, S. (2019). 1. Samproduksjon i forskning – hva er det, og hva innebærer det? I: *Samproduksjon i forskning*, s. 13-35.
- Bae, B., Eide, B. J., Winger, N. & Kristoffersen, A. E. (2006). *Temahefte: om barns medvirkning*. Kunnskapsdepartementet.
- Bakken, A. (2020). *Ungdata 2020. Nasjonale resultater*. NOVA rapport 16/20. Oslo:NOVA, OsloMet.
- Barnekonvensjonen. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*: FN.
- Bastien, S. & Holmarsdottir, H. B. (2015). *Youth 'At the Margins': Critical perspectives and experiences of engaging youth in research worldwide*: Springer.
- Bazyk, S. & Bazyk, J. (2009). Meaning of Occupation-Based Groups for Low-Income Urban Youths Attending After-School Care. *The American journal of occupational therapy: official publication of the American Occupational Therapy Association*, 63: 69-80. doi: 10.5014/ajot.63.1.69.
- Bekken, W., Dahl, E. & van der Wel, K. A. (2018). Unge i risiko for å bli stående utenfor: Hva kan kommunene gjøre? Noen tilnærminger. *OsloMet Rapport nr. 4* Oslo: OsloMet.
- Bergem, R. (2020). Medverknad i lokalt -folkehelsearbeid. *Michael 2020; Supplement 24:199–211*.
- Bowden, L., Reed, K. & Nicholson, E. (2018). The contribution of occupation to children's experience of resilience: A qualitative descriptive study. *Aust Occup Ther J*, 65 (4): 268-275. doi: 10.1111/1440-1630.12462.
- Brattbakk, I. & Andersen, B. (2017). *Oppvekststedets betydning for barn og unge. Nabolaget som ressurs og utfordring*.
- Braun-Lewensohn, O., Idan, O., Lindström, B. & Margalit, M. (2017). Salutogenesis: Sense of Coherence in Adolescence. I: Mittelmark, M. B., Sagy, S., Eriksson, M., Bauer, G. F., Pelikan, J. M., Lindström, B. & Espnes, G. A. (red.) *The Handbook of Salutogenesis*, s. 123-36. Cham (CH): Springer.
- Carroll, P., Calder-Dawe, O., Witten, K. & Asiasiga, L. (2019). A Prefigurative Politics of Play in Public Places: Children Claim Their Democratic Right to the City Through Play. *Space and Culture*, 22 (3): 294-307. doi: 10.1177/1206331218797546.
- Coad, J. & Evans, R. (2008). Reflections on Practical Approaches to Involving Children and Young People in the Data Analysis Process. *Children & Society*, 22. doi: 10.1111/j.1099-0860.2006.00062.x.
- Cornwall, A. (2008). Unpacking 'Participation': models, meanings and practices. *Community Development Journal*, 43 (3): 269-283. doi: 10.1093/cdj/bsn010.
- Denov, M., Doucet, D. & Kamara, A. (2012). Engaging war affected youth through photography: Photovoice with former child soldiers in Sierra Leone. *Intervention*, 10. doi: 10.1097/WTF.0b013e328355ed82.
- Dill, L. J. (2015). Poetic justice: engaging in participatory narrative analysis to find solace in the "killer corridor". *Am J Community Psychol*, 55 (1-2): 128-35. doi: 10.1007/s10464-014-9694-7.
- Eggebø, H. (2020). Kollektiv kvalitativ analyse. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 4 (2): 106-122. doi: 10.18261/issn.2535-2512-2020-02-03 ER.
- Evensen, K. H. & Raanaas, R. K. (2018). Helsefremmende nærmiljøutvikling gjennom medvirkning – erfaringer fra Akershus. *Kart og plan*, 78: 161-173.
- Folkehelseloven. (2012). *Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)*: Helse- og omsorgsdepartementet.

- Førde, R. (2013). *Helsinkideklarasjonen*. Tilgjengelig fra: <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>.
- Fugelli, P. & Ingstad, B. (2001). Helse – slik folk ser det. *Tidsskrift for Den norske legeforening*. 2001; 121: 3600-4.
- Gallacher, L.-A. & Gallagher, M. (2008). Methodological Immaturity in Childhood Research?: Thinking through 'participatory methods'. *Childhood*, 15 (4): 499-516. doi: 10.1177/0907568208091672.
- Gallant, M. P. (2014). Social networks, social support, and health related behavior I: Martin, L. R. & Dimatteo, M. R. (red.) *The Oxford Handbook of Health Communication, behavior change, and treatment adherence*, s. 305-322. New York: Oxford University Press.
- Goessling, K. & Doyle, C. (2009). Thru the Lenz: Participatory Action Research, Photography, and Creative Process in an Urban High School. *Journal of Creativity in Mental Health*, 4: 343-365. doi: 10.1080/15401380903375979.
- Grødem, A. S., Nielsen, R. A. & Strand, A. H. (2014). *Unge mottakere av helse relaterte ytelser - Fordelingen mellom offentlig og familiebasert forsørgelse av unge NEET*. Fafo-rapport 2014:37.
- Hagen, A. (2017). *Å høre til og bli hørt - Et notat om ungdom og involvering i kommunal planlegging*: Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet ved HiOA.
- Hagen, A. & Andersen, B. (kommer 2021). *Ung medvirkning: Kreativitet og konflikt i planlegging*. Oslo: Cappelen Damm Akademiske.
- Hagen, A. L., Andersen, B., Brattbakk, I., Dahlgren, K., Ascher, B. E. & Kolle, E. (2016). *Ung & Ute – En studie av ungdom og unge voksnes bruk av uterom, parker og plasser*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Hart, R. (1992). Children's Participation: from Tokenism to Citizenship. *UNICEF Innocenti Essays (4)*. Florence, Italy: UNICEF/International Child Development Center.
- Hayball, F. Z. & Pawlowski, C. S. (2018). Using participatory approaches with children to better understand their physical activity behaviour. *Health Education Journal*, 77 (5): 542-554. doi: 10.1177/0017896918759567.
- Hecker, S. (2018). *Citizen science: innovation in open science, society and policy*. London: UCL Press.
- Hesledirektoratet. (2014). *Samfunnsutvikling for god folkehelse. Rapport om status og råd for videre utvikling av folkehelsearbeidet i Norge*. Rapport IS-2203. Oslo.
- Hesledirektoratet. (2017). *Hesledirektoratet (2017). Program for folkehelsearbeid i kommunene*. Oslo: Hesledirektoratet.
- Hindhede, A. L. & Lid, I. M. (2019). 11. Reformulering av forholdet mellom vitenskap, politikk og borgere: lek-kunnskap som posisjon i kunnskapsproduksjonen. I: *Samproduksjon i forskning*, s. 196-213.
- Hjort, P. F. (1982). Helsebegrepet, helseidealet og helsepolitiske mål. I: Lorentzen, T. & Berge, J. A. k. (red.) *Helsepolitikk og helseadministrasjon*. Oslo: Tanum-Norli. Oslo: Tanum-Norli, 1982.
- Jacobsen, S. E., Andersen, P. L., Nordø, Å. D., Sletten, M. A. & Arnesen, D. (2021). *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter*. I: sektor, S. f. f. p. s. o. f. (red.).
- Johannessen, L., Rafoss, T. & Rasmussen, E. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*.
- Kara, N. (2007). Beyond Tokenism: Participatory Evaluation Processes and Meaningful Youth Involvement in Decision-Making. *Children, Youth and Environments*, 17 (2): 563-580.
- KMD. (2014). *Medvirkning i planlegging. Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven*. moderniseringsdepartementet, K.-o. Oslo: Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Knudtzon, L. & Tjerbo, T. (2009). *De unge stemmene - Innflytelsesorgan for barn og unge i kommuner og fylker*. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning: NIBR-rapport 2009:34.
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M. & Rygge, J. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju: Gyldendal akademisk*.

- Laible, D., Carlo, G. & Raffaelli, M. (2000). The Differential Relations of Parent and Peer Attachment to Adolescent Adjustment. *Journal of Youth and Adolescence*, 29: 45-59. doi: 10.1023/A:1005169004882.
- Lindström, B. & Eriksson, M. (2015). *Haikerens guide til salutogenese*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Loebach, J. & Gilliland, J. (2016). Neighbourhood play on the endangered list: examining patterns in children's local activity and mobility using GPS monitoring and qualitative GIS. *Children's Geographies*, 14: 1-17. doi: 10.1080/14733285.2016.1140126.
- London, J., Zimmerman, K. & Erbstein, N. (2003). Youth-Led Research and Evaluation: Tools for Youth, Organizational, and Community Development. *New Directions for Evaluation*, 2003: 33-45. doi: 10.1002/ev.83.
- Lorenzen, S. B., Hagen, A. L., Dalseide, A. M. & Andersen, B. (2020). Ung medvirkning i planlegging – fra A til Å. *Plan*, 52 (2): 14-21. doi: 10.18261/ISSN1504-3045-2020-02-04 ER.
- Lund, P. Ø. (2014). *Innsatser i utsatte byområder – erfaringer fra Groruddalskommunen*. Oslo kommune.
- Mæland, J. G. (2016). *Forebyggende helsearbeid. Folkehelsearbeid i teori og praksis*, b. 4. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mahoney, J. L. & Stattin, H. (2000). Leisure activities and adolescent antisocial behavior: the role of structure and social context. *J Adolesc*, 23 (2): 113-27. doi: 10.1006/jado.2000.0302.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*, b. 4. utgave: Universitetsforlaget.
- Markussen, S. & Røed, K. (2020). Bidrar medikalisering av ungdom til utstøtning fra skole og arbeidsliv? *Søkelys på arbeidslivet*, 37 (4): 219-237. doi: 10.18261/issn.1504-7989-2020-04-01.
- Meld. St. 19 (2014-2015). (2015). *Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter*: Helse- og omsorgsdepartementet
- Moksnes, U. K., Espnes, G. A. & Lillefjell, M. (2012). Sense of coherence and emotional health in adolescents. *J Adolesc*, 35 (2): 433-41. doi: 10.1016/j.adolescence.2011.07.013.
- Moksnes, U. K. & Espnes, G. A. (2020). Sense of Coherence in Association with Stress Experience and Health in Adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (9): 3003.
- Morciano, D. & Merico, M. (2017). Critical Youth Work for Youth-Driven Innovation: A Theoretical Framework. I: Bastien, S. & Holmarsdottir, H. B. (red.) *Youth as Architects of Social Change: Global Efforts to Advance Youth-Driven Innovation*, s. 43-74. Cham: Springer International Publishing.
- Munthe-Kaas, P. & Hoffmann, B. (2017). Democratic design experiments in urban planning – navigational practices and compositionist design. *CoDesign*, 13 (4): 287-301. doi: 10.1080/15710882.2016.1233284.
- Naidoo, J. & Wills, J. (2016). *Foundations for Health Promotion*, b. Fourth Edition: Elsevier.
- Natvig, G. K., Hanestad, B. R. & Samdal, O. (2006). The role of the student: salutogenic or pathogenic? *Int J Nurs Pract*, 12 (5): 280-7. doi: 10.1111/j.1440-172X.2006.00583.x.
- Nielsen, A. M. & Hansson, K. (2007). Associations between adolescents' health, stress and sense of coherence. *Stress and Health*, 23 (5): 331-341. doi: <https://doi.org/10.1002/smi.1155>.
- NOU. (2011). *Ungdom, makt og medvirkning*: Barne- og familiedepartementet.
- Pedersen, W. (2014). Deltakelse i ungdomsorganisasjoner og bruk av rusmidler. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 8(1).
- Raanaas, R. K., Øvereng Bjøntegaard, H. & Shaw, L. (2018). A scoping review of participatory action research to promote mental health and resilience in youth and adolescents. *Adolescent Research Review*, 5: 137-152. doi: <http://dx.doi.org/10.1007/s40894-018-0097-0>.
- Regjeringen. (2020). *Pressemelding: Omfattende tiltak for å bekjempe koronaviruset*. | Nr: 38/20. Regjeringen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-tiltak/id2693327/> (lest 12.03.2020).

- Seland, I. & Andersen, P. L. (2020). Hva kjennetegner ungdom som går på norske fritidsklubber og ungdomshus? *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 1 (1): 6-26. doi: 10.18261/issn.2535-8162-2020-01-02 ER.
- Shier, H. (2001). Pathways to participation: Openings, opportunities and obligations. *Children & Society*, 15: 107-117. doi: 10.1002/chi.617.
- Skogen, J., Smith, O., Aarø, L., Siqveland, J. & Øverland, S. (2018). *Barn og unges psykiske helse: Forebyggende og helsefremmende folkehelseiltak. En kunnskapsoversikt*. Folkehelseinstituttet.
- Sletteland, N. D., R., M. (2012). *Helsefremmende lokalsamfunn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Smith, L. (2016). FNs konvensjon om barnets rettigheter. I: Høstmælingen, N., Kjørholt, E. S. & Sandberg, K. (red.) b. 3 *Barnekonvensjonen - Barns rettigheter i Norge*, s. 17-29. Oslo: Universitetsforlaget.
- Teixeira, S. (2015). Beyond Broken Windows: Youth Perspectives on Housing Abandonment and its Impact on Individual and Community Well-Being. *Child Indicators Research*, 9. doi: 10.1007/s12187-015-9327-1.
- Thomas-Hughes, H. (2018). Ethical 'mess' in co-produced research: reflections from a U.K.-based case study. *International Journal of Social Research Methodology*, 21 (2): 231-242. doi: 10.1080/13645579.2017.1364065.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis, 3. utgave*: Gyldendal Akademisk.
- Tolstad, I. M., Hagen, A. L. & Andersen, B. (2017). The Amplifier Effect: Oslo Youth Co-creating Urban Spaces of (Be)longing. I: Bastien, S. & Holmarsdottir, H. B. (red.) *Youth as Architects of Social Change: Global Efforts to Advance Youth-Driven Innovation*, s. 215-242. Cham: Springer International Publishing.
- Ungdom & Fritid. (2020). *Klubbundersøkelsen 2020*. November 2020: Landsforeningen for fritidsklubber og ungdomshus.
- Vestby, N. (2015). I *CROSSED THE LINE*. *Nordic Journal of Art and Research*, 4 (2). doi: <https://doi.org/10.7577/if.v4i2.1546>.
- Wallerstein, N. (1993). Empowerment and health: The theory and practice of community change. *Community Development Journal*, 28. doi: 10.1093/cdj/28.3.218.
- Warin, J. (2011). Ethical Mindfulness and Reflexivity: Managing a Research Relationship With Children and Young People in a 14-Year Qualitative Longitudinal Research (QLR) Study. *Qualitative Inquiry*, 17 (9): 805-814. doi: 10.1177/1077800411423196.
- Water, T. (2018). Ethical Issues in Participatory Research with Children and Young People. I: Coyne, I. & Carter, B. (red.) *Being Participatory: Researching with Children and Young People: Co-constructing Knowledge Using Creative Techniques*, s. 37-56. Cham: Springer International Publishing.
- Watson, M. & Douglas, F. (2012). It's making us look disgusting...and it makes me feel like a mink...it makes me feel depressed!: using photovoice to help 'see' and understand the perspectives of disadvantaged young people about the neighbourhood determinants of their mental well-being. *International Journal of Health Promotion and Education*, 50 (6): 278-295. doi: 10.1080/14635240.2012.723379.
- Wearing, M. (2015). The Experiential Bond. I: Bastien, S. & Holmarsdottir, H. B. (red.) *Youth 'At the Margins': Critical Perspectives and Experiences of Engaging Youth in Research Worldwide*, s. 65-86. Rotterdam: SensePublishers.
- WHO. (1986). *Ottawa charter for health promotion*: https://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0004/129532/Ottawa_Charter.pdf.
- Winsvold, A. & Solberg, A. (2009). *Modeller for barns medvirkning - en eksempelsamling: Nordisk markering av 20-års dagen for FNs barnekonvensjon*. København: Nordisk ministerråd.
- Winsvold, A. & Falck, S. (2011). *Modeller for å sikre medbestemmelse og medinnflytelse blant utsatte ungdomsgrupper*. I: NOVA (red.). NOVA notat 5/2011.

Wong, N. T., Zimmerman, M. A. & Parker, E. A. (2010). A typology of youth participation and empowerment for child and adolescent health promotion. *Am J Community Psychol*, 46 (1-2): 100-14. doi: 10.1007/s10464-010-9330-0.

Vedlegg 1:

FELLES TAUSHETSERKLÆRING FOR MASTERPROSJEKTET

'Utforskning av unges medvirkning'

Undertegnede _____,

deltar som medforsker i datainnsamling til et masterprosjekt som skal skrives av May Linn Orkelbog som studerer folkehelsevitenskap på NMBU. Dette masterprosjektet gjøres i samarbeid med «UngHUS» prosjektet i regi av Arbeidsforskningsinstituttet (AFI), OsloMet.

Jeg er kjent med, og erklærer meg villig til å overholde følgende bestemmelse om taushetsplikt:

Personopplysninger og annen informasjon om ungdom som kommer fram i intervjuer eller som man gjøres kjent med eller oppdager på annen måte i forbindelse med masterprosjektet «*Utforskning av unges medvirkning*», skal ikke gjøres kjent for andre. Dette omfatter alle personopplysninger, informasjon som kommer frem i intervjuer/spørreundersøkelser og all informasjon om navn, bosted og adresser hvor intervjuene fant sted.

Prosjektet er meldt til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD).

Heidi Øvereng Bjøntegaard
Prosjektansvarlig ved NMBU

May Linn Orkelbog
Student

(Sted, dato og underskrift)

Vedlegg 2:

Vil du delta i Mastergradsprosjektet

'Utforskning av unges medvirkning'

Dette er et spørsmål til deg om å delta i datainnsamlingen til en masteroppgave. I dette skrivet gir vi deg informasjon om prosjektet og hva det å delta vil bety for deg.

Formål

May Linn Orkelbog studerer Folkehelsevitenskap på Norges Miljø og Biovitenskapelig Universitet (NMBU) og skal skrive en masteroppgave i samarbeid med Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) og OsloMet sitt prosjekt 'et sted å være ung' også kjent som UngHus.

Målet med denne masteroppgaven er å undersøke hvorvidt og hvordan medvirkning og deltakelse av ungdom i ulike medvirkningsprosesser kan ha betydning for helsen.

Ved å være med i beslutningsprosesser som handler om nærområdene sine - hvilke opplevelser og oppfatninger sitter ungdom igjen med, og hva kan de ta med seg videre som vi være positivt for god helse også i fremtiden.

Hva vil det si å være med?

May Linn Orkelbog har rekruttert fire ungdommer fra UngHus-prosjektet som medforskere, som skal gjennomføre intervjuer med andre ungdommer som på ulike vis har deltatt i UngHus sitt medvirkningsarbeid. Det er en av disse medforskerne som nå har tatt kontakt med deg for å høre om du kunne tenke deg og delta og bli intervjuet.

Intervjuet vil ta rundt en time, og vil foregå på zoom, telefon eller etter annen avtale. Du kan selv være med på å bestemme når og hvordan intervjuet skal gjennomføres. De vil ta notater på det du sier. Dersom det underveis dukker opp spørsmål du synes er vanskelige eller ikke ønsker å svare på, står du fritt til å stå over.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NMBU er ansvarlig for prosjektet/masteroppgaven. Men det er meg, May Linn Orkelbog, som er ansvarlig for skriving av masteroppgaven.

Masteroppgaven er en av seks masteroppgaver som skrives i samarbeid med OsloMet og AFI.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du har vært med i UngHus-prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – Hva skjer med det du forteller oss?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. Alle personlige ting du forteller vil være fortrolige. Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun May Linn Orkelbog som har tilgang til all innsamlet informasjon, men mine veiledere Heidi Øvereng Bjøntegaard (NMBU), Ingrid M. Tolstad og Sara Berge Lorenzen (OsloMet) vil også ha kjennskap til anonymiserte data siden de veileder i oppgaveskrivingen.
- Ingen uvedkommende vil ha tilgang til personopplysningene. Eventuelle navn og kontaktopplysninger vil oppholde seg på en innelåst og passordbeskyttet PC.
- Det May Linn Orkelbog og medforskerne har funnet ut av skrives i en masteroppgave som vil publiseres av NMBU og bli gjort offentlig tilgjengelig.
- Alt du sier i intervjuet vil anonymiseres, slik at det i ettertid aldri kan spores direkte tilbake til deg.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene slettes når masteroppgaven er levert inn, noe som etter planen er 30.juni 2021. Dette gjelder alt av notater eventuelle lydopptak og transkribert materiale.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NMBU har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NMBU ved Heidi Øvereng Bjøntegaard på heidi.overeng.bjontegaard@nmbu.no
- OsloMet ved Ingrid M. Tolstad på toin@oslomet.no
- May Linn Orkelbog på maylinn.ml@gmail.com
- Vårt personvernombud: Hanne Pernille Gulbrandsen, personvernombud@nmbu.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Heidi Øvereng Bjøntegaard
(Forsker)

May Linn Orkelbog
(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Utforskning av unges medvirkning*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å bli intervjuet av prosjektets medforskere via video (som f.x. zoom)
- At det jeg forteller kan benyttes i Orkelbogs masteroppgave, som vil bli publisert ved NMBU

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway